

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Θ. ΖΩΡΑ

Τακτικού καθηγητοῦ τῆς Μεσαιωνικῆς καὶ Νεωτέρας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας
Διευθυντοῦ τοῦ Σπουδαστηρίου Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας

ΤΡΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΑΙΩΝΟΣ

Ἐν τῷ πλουσιωτάτῳ οἰκογενειακῷ Ἀρχεῖφ τοῦ φίλου συναδέλφου, καθηγητοῦ κ. Π. Κρητικοῦ σφύζονται ἱκανὰ εἰς ἀριθμὸν καὶ ἱστορικὴν σημασίαν ἔγγραφα, ἀναγόμενα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐνετοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας καὶ ἀφορῶντα εἰς ποικίλα θέματα καὶ πρόσωπα. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων, ἀδεία τοῦ κ. Κρητικοῦ, τὸν ὁποῖον καὶ δημοσίᾳ εὐχαριστοῦμεν θερμότατα, δημοσιεύομεν κατωτέρω τρία, ἀναγόμενα εἰς τὸν παρελθόντα αἰῶνα καὶ ἔχοντα εὐρύτερον ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον.

Α'

Ἐγκύκλιος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου
τῆς Ἐπτανήσου Ἀντ. Λευκοκόλου.

Τὸ πρῶτον ἔγγραφον εἶναι ἐγκύκλιος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Πολιτείας τῶν Ἐπτὰ Ἠνωμένων Νήσων τοῦ Ἰονίου παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ κόμιστος Ἀντωνίου Θωμᾶ Λευκοκόλου, ἀπευθυνομένη πρὸς ἀπάσας τὰς ἐν τῇ Τουρκικῇ Ἐπικρατείᾳ προξενικὰς ἀρχὰς τῆς Ἰονίου Δημοκρατίας καὶ ἀφορῶσα εἰς ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῶν. Ἡ ἐγκύκλιος, συντεταγμένη εἰς τὴν ἰταλικήν, φέρει ἡμερομηνίαν τῆς 20ῆς Δεκεμβρίου 1800, ἐποχῆς δηλαδὴ καθ' ἣν αἱ Ἰόνιοι νῆσοι ἀπετέλουν ἀνεξάρτητον πολιτείαν.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου εἰς τὸ Ἀβουκίρ, ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατέχουσα τὴν Ἐπτανήσον Γαλλία ἐξηναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς νήσους ταύτας, τὰς ὁποίας ἀπεφάσισαν νὰ καταλάβουν οἱ Ρῶσοι ὁμοῦ μετὰ τῶν Τούρκων, ἔχοντες πρὸς τοῦτο σύμφωνον καὶ τὴν Ἀγγλίαν. Πράγματι, τὴν 12^{ην} Ὀκτωβρίου 1798 κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Ρώσων τὰ Κύθηρα, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ διαδοχικῶς αἱ ἄλλαι νῆσοι, τινὲς τῶν ὁποίων προέβηλον ἀσθενῆ ἀντίστασιν, εὐχερῶς καταβληθεῖσαν.

Μετὰ τὴν εἴσοδον τῶν Ρώσων εἰς τὴν Κέρκυραν, τὴν 5^{ην} Μαρτίου 1799, ἡ κατάληψις τῆς Ἐπτανήσου συνετελέσθη πλήρως.

Τὸ 1800 ἡ Ρωσία, ὑποχωρήσασα εἰς τὰς ἐπιμόνους τουρκικὰς ἀξιώσεις καὶ διατηρήσασα μόνον τὸν τίτλον τῆς Προστάτιδος Δυνάμεως, ἐγκατέλειψε

τὰς νήσους, αἵτινες ἀπετέλεσαν οὕτω τὴν ἀποκληθεῖσαν «Ίόνιον Πολιτείαν», ὑπὸ ἴδιον μὲν πολίτευμα — *Βυζαντινὸν* ὀνομασθὲν ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης κυρώσεως —, τελοῦσαν δὲ ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης¹.

Ἡδη δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 17ης Μαΐου 1799, ἀπευθυνομένου πρὸς τὰς Ἀντιπροσωπείας (Deputazioni) τῶν νήσων, ὁ Ρῶσος ναύαρχος Οὐσακῶφ διέτασεν, ὥπως, ἐπὶ τῇ βάσει σχετικοῦ ἄρθρου τοῦ συντάγματος, σταλῶσιν εἰδικοὶ ἀπεσταλμένοι τῆς Ἑπτανήσου εἰς τὰς αὐλὰς τῆς Πετροπούλεως καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως².

Μεταξὺ τῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν μεταβάντων εἰδικῶν ἀπεσταλμένων, συγκατελέγετο καὶ ὁ συντάκτης τῆς ἐγκυκλίου Ἀντώνιος Θωμᾶς Λευκοκόιλος, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ Τσιτσέλης γράφει τὰ ἑξῆς³:

«**Λευκοκόιλος Θωμᾶς Ἀντώνιος.** Ἐγεννήθη ἐν Ἑνετίᾳ περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ πατρὸς Κεφαλλήνου πρὸς ἐμπορίαν ἐγκαταστάτος ἐκεῖ, νυμφευθέντος δ' Ἑνετὴν καὶ τὸ καθολικὸν δόγμα ἀσπασαμένου⁴. Νομομαθὴς καὶ πολιτικός. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ρωσοτούρκων κατάληψιν τῆς Κερκύρας, ἐξελέχθη μέλος τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς (Deputazione). Κατὰ τὰς τότε ἀνωμάλους περιστάσεις ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, τὸ ἔργον τοῦ Λευκοκόιλου ἦτο ἐξόχως φιλόπατρι καὶ συνετόν, πολλὰ δὲ κατάρθωσε ν' ἀποκρούσῃ τὰ δεινότερα ἢ περίνοια καὶ ἡ βαρύτης αὐτοῦ. Τὸν τοῦ ἀνδρὸς χαρακτῆρα καὶ τὴν περὶ τὸ πολιτικὸν δίκαιον εἰδικότητα ἐκτιμῶσα ἡ Κεντρικὴ Κυβέρνησις, προκειμένου ν' ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τῆς Γερουσίας εἰς Πετρούπολιν καὶ Κωνσταντινούπολιν εἰδικοὶ ἀπεσταλμένοι πρὸς κύρωσιν τοῦ νέου τότε τῶν νήσων πολιτεύματος, ἐξελέξατο καὶ τοῦτον ἔκτακτον ἀπεσταλμένον (extraordinario inviato)⁵: ἄλλ' ἢ πρὸςβουλεύσεις ἐκείνῃ ὥς ἐκ τοῦ πολυμελοῦς αὐτῆς, ἐπόμενον ἦτο ὅτι θὰ προσέκοπτεν ἐν πολλοῖς, οὗ ἕνεκα ἡ Γερουσία ἠναγκάσθη νὰ περιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Πύλης κύρωσιν τοῦ ὀριστικοῦ τῶν νήσων πολιτεύματος τοῦ λεγομένου *βυζαντινοῦ*⁶,

1. Περὶ τῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν τῆς Ἑπτανήσου βλ. Γ. Θ. Ζώρ α, Ἑπτανησιακὰ Μελετήματα, Σπουδαστήριον Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τόμ. Α', Ἀθῆναι 1960, σελ. 15 ἐπ. καὶ τὴν μνημονευομένην σχετικὴν βιβλιογραφίαν.

2. Ἡ λ. Τσιτσέλης, Κεφαλληνιακὰ Σύμμικτα, τόμ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1904, σελ. 245 ἐπ.

3. Ἡ λ. Τσιτσέλης, Κεφαλληνιακὰ Σύμμικτα, τόμ. Α', ἐνθ' ἄν., σελ. 310-312.

4. Σημ. Τσιτσέλης, Ὁ Χιώτης ἐν ΙΙΙ 762 καὶ 763 λέγει τὸν ἄνδρα Κεφαλλῆνα, ἐνφ' ἀλλασχοῦ Κερκυραῖον.

5. Σημ. Τσιτσέλης, Ἴδε ἐκτενέστερον τὰ περὶ τούτων ἐν βιογρ. Γερ. Κλαδά.

6. Σημ. Τσιτσέλης, Εἰς τὸ σχέδιον τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ χρονίαν 20 Φεβρ. 1800 φέρονται ὑπογεγραμμένοι οἱ πρεσβευταὶ Νικ. Γραβ. Σιγοῦρος, Ἀντ. Μαρ. Καποδίστριας, Α. Λευκοκόιλος, Εὐφ. Λοβέρδος καὶ Θ. Σιγοῦρος.

ὁ ἄνθρωπος καθ' ὃ ἐπιδειξάμενος ἱκανὴν διπλωματικὴν ἱκανότητα καὶ δραστηριῶς ἐργασθεὶς, διωρίσθη ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας παρὰ τῇ Ὑ. Πύλῃ κατὰ σύστασιν τοῦ παρὰ ταύτῃ πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας Β. Τομάρα. Ἐκεῖ διαμείνας ἔφ' ἱκανόν, ἐν ταῖς δυσκόλοις τῆς Ἑπτανήσου περιστάσεσιν ἀπέδειξε καὶ σθένος καὶ δεξιότητα.

Ἦτο καὶ ἐκ τῶν κληθέντων ν' ἀποφασίσωσιν εἰς τὸν ὀρισμὸν τῆς σημαίας τοῦ νέου Κράτους, διεπραγματεύθη δ' ἐπίσης καὶ τὰ διάφορα ἀναφυνέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει ζητήματα κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ἐκ ζήλου καὶ φιλοπάτριδος χαρᾶς ὀρμηθεὶς ἐξετύπωσεν ἰδίαις δαπάναις μάλιστα μετενεγκὼν εἰς τὸ πάτριον ἰδίωμα χάριν τῶν πολλῶν καὶ διανείμας αὐτὸ δωρεάν. Μετὰ τὴν τῶν Ρωσοτούρκων ἀναχώρησιν, ὁ Πρόεδρος τῆς Πολιτείας Θεοτόκης φοβούμενος ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας καὶ νέα ἀπειλούμενα δεινὰ ἐσκέφατο περὶ ριζικῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ Συντάγματος, ἔφ' ᾧ δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1801 ἀνακοινῶν τὰς σκέψεις αὐτοῦ ἐκείνας τῷ Λευκοκίλφ, συνιστᾷ τοῦτ' ὡς μεσολαβήσῃ παρὰ ταῖς αὐλαῖς τῆς Ρωσίας καὶ Τουρκίας. Εἰς τὰς ἐνεργείας προσέτι τοῦ ἀνδρὸς ὀφείλεται καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἀναγνώρισις τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1801 μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τουρκίας συνθήκην. Ἐκ τῶν τηρουμένων ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Γερουσίας ἐν Κερκύρᾳ πολλῶν ἐκθέσεων, ὑπομνημάτων καὶ ἐπιστολῶν τοῦ ἀνδρὸς, πείθεται τις περὶ τῆς πολιτικῆς ὀξυδερκείας, τῆς διπλωματικῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς πρὸς τὸ καθήκον εὐλαβείας αὐτοῦ, εἶναι δὲ τὰ ἐπίσημα ταῦτα ἐγγράφα ἄλλως καὶ πηγὴ ἀσφαλὲς πολλῶν ἱστορικῶν λεπτομερειῶν τῆς τότε καταστάσεως καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς. Ἐπὶ ἀγγλικῆς προστασίας ἐξελέχθη μέλος τῆς Ἀ' Γερουσίας, καταλεγόμενος μάλιστα εἰς τὴν κατὰ τοῦ Μαίτλανδ ἀντιπολίτευσιν, τὸ δὲ 1819 μηνὶ Μαρτίῳ τυχὼν ἐπισήμου πολιτογραφήσεως μετ' ἄλλων τότε πολιτογραφηθέντων κατὰ τὸν νόμον τῆς α' περιόδου τῆς Ἀ' Γερουσίας διωρίσθη Ὑπαρχος (Reggente) Κερκύρας, διακριθεὶς ἐν τῇ ἔφ' ἱκανὰ ἔτη διοικήσει αὐτοῦ ἐπὶ δραστηριότητι, ἀκεραιότητι καὶ φιλονομίᾳ, τιμηθεὶς μάλιστα διὰ πολλῶν παρασῆμων, ἐν οἷς καὶ τοῦ τάγματος τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐκεῖ δὲ καὶ ἀπέθανε, τοῦ οἴκου ἐκλιπόντος, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τούτου ἐπιπροσθέτως φερούσης ἔκτοτε τῆς οἰκογενείας Δουσμανῆ¹.

Ἡ μνημονευθεῖσα ἐγκύκλιος, ἀπευθυνομένη, ὡς ἐλέχθη, πρὸς τὰς ἐν Τουρκίᾳ προξενικὰς ἀρχάς, ἥτοι προξένους, ὑποπροξένους καὶ προξενικοὺς πράκτορας τῆς Ἑπτανησιακῆς Πολιτείας, περιέχει λεπτομερεῖς ὑποδείξεις πρὸς ἀσφαλεστέραν καὶ ἐπιτυχεστέραν ἀσκήσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν.

Αἱ κυριώτεραι διατάξεις ἔχουν ὡς ἀκολουθῶς: Ὅτι πάντες οἱ Ἑπτανή-

1. Σημ. Τσιτσέλη, πρβλ. καὶ Γ. Μαυρογιάννη, Ἱστορ. Ἰον. νήσων, Α', Χιώτου, Ἀπομνημ. III καὶ Lunzi, Della Rep. Settinsulare,

σιοι, εὐρισκόμενοι ἐν τῇ Τουρκικῇ αὐτοκρατορίᾳ, ὀφείλουν νὰ προμηθευθοῦν τὰς προβλεπομένας ἀδείας παραμονῆς ἢ διαβατήρια, συμφώνως πρὸς τὰ συνημμένα ὑποδείγματα¹ ἅπαντες οἱ ἐν τῇ Τουρκικῇ αὐτοκρατορίᾳ εὐρισκόμενοι Ἑπτανήσιοι, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐντολῶν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, θὰ χείρουν τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων πρὸς τοὺς πολίτας τῆς Δημοκρατίας τῆς Ragusa, πρὸς τοὺς ὁποίους ἐξομοιοῦνται καὶ διὰ τὰς τελωνειακὰς ὑποχρεώσεις αὐτῶν² αἱ προξενικαὶ ἀρχαί, πρὶν ἢ ἐκδώσουν διαβατήρια εἰς Ἑπτανήσιους διαβιοῦντας ἐν Τουρκίᾳ, ὀφείλουν νὰ ἐξακριβώσουν ὅτι οὗτοι ἀνήκουν πράγματι εἰς τὴν Ἰόνιον Πολιτείαν, νὰ συγκεντρώσουν δὲ καὶ τὰς λοιπὰς περὶ αὐτῶν ἀναγκαίας πληροφορίας³ οἱ πρόξενοι, ἀναλαμβάνοντες τὸ ἀξίωμα τῶν, ὀφείλουν νὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὰς τοπικὰς τουρκικὰς ἀρχάς, μεθ' ὧν πρέπει νὰ συνεργάζωνται ἐν ἀρμονίᾳ⁴ οἱ πρόξενοι δύνανται ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν νὰ διορίζουν προσωρινῶς ὑποπρόξενους καὶ προξενικοὺς πράκτορας⁵ αἱ προξενικαὶ ἀρχαί ὀφείλουν νὰ καθιστοῦν γνωστὸν εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκπρόσωπον τῆς Ἰονίου Πολιτείας, εἰς τὰς σοβαρωτέρας δὲ περιπτώσεις ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Ἑπτανησιακὴν Γερουσίαν, πᾶν γεγινός, ἀφορῶν εἰς τοὺς ὑπηκόους ἢ τὰ συμφέροντα τῆς Ἑπτανήσου⁶ εἰς πάντα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ δέον νὰ χρησιμοποιοῦν τὸν καθορισμένον τύπον σφραγίδος, ὀφείλουν δὲ νὰ εἰσπράττουν μόνον τὰ σαφῶς καθοριζόμενα προξενικὰ δικαιώματα⁷ αἱ προξενικαὶ ἀρχαὶ ὀφείλουν νὰ διευκολύνουν τὰς προξενικὰς ἀρχάς καὶ τοὺς ὑπηκόους τῶν ξένων φίλων Δυνάμεων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀμοιβαιότητος, ἐξαιρέσει μόνον τῶν ἐπικινδύνων καὶ τῶν ἐγκληματιῶν⁸ αἱ προξενικαὶ ἀρχαί, ἐν περιπτώσει ἀσκήσεως ἐξαναγκασμοῦ ἢ καταπιέσεων πρὸς ἀθέμιτον ἔσπραξιν παρανόμων δικαιωμάτων, θὰ τιμωρῶνται αὐστηρότατα⁹ αὐστηρῶς ἀπαγορεύεται ἐπίσης οἰαδήποτε ἔκτακτος καὶ ἀπρόβλεπτος δαπάνη.

Πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι τὸ σφρζόμενον κείμενον δὲν εἶναι τὸ πρωτότυπον, ἀλλὰ πιστὸν ἀντίγραφον¹ τῆς ἐγκυκλίου τῆς κατατεθείσης εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Γεν. Προξενείου τῆς Σμύρνης, εἰς τὸ ὁποῖον αὕτη ἐκοινοποιήθη ὡς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς προξενικὰς ἀρχάς. Σύγκειται δὲ τοῦτο ἐκ τετρασελίδου, μεγάλου σχήματος, διαστάσεων 56×40, τοῦ ὁποίου καταλαμβάνει ἕξ ὁλοκλήρου τὰς δύο πρώτας μόνον σελίδας καὶ εἰναι γεγραμμένον κατὰ τρόπον σαφῆ καὶ εὐανάνγνωστον. Εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας σελίδος, καὶ παρὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐν Σμύρνῃ Γεν. Προξένου Λεονάρδου Μερκάτης, ὑπάρχει σφραγὶς τῆς Ἑπτανησιακῆς Δημοκρατίας, δι' ἐρυθροῦ ἰσπανικοῦ κηροῦ,

1. Τὸ κείμενον τῆς ἐγκυκλίου ἐκοινοποιήθη πρὸς πάντα τὰ Προξενία, Ὑποπροξενία κ.λ.π. Ἀντίτυπον ἐκοινοποιήθη καὶ εἰς τὸ ἐν Σμύρνῃ Γεν. Προξενεῖον καὶ κατετέθη εἰς τὸ Ἀρχεῖον αὐτοῦ. Ἀντίγραφον αὐτοῦ εἶναι τὸ μνημονευθὲν χειρόγραφον, τοῦ ὁποίου τὸ ἀκριβὲς πιστοποιεῖ ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς πόλεως ἐκείνης Λεονάρδος Μερκάτης.

φέρουσα ἀναπαράστασιν τοῦ λέοντος τῆς Βενετίας καὶ τὴν ἐπιγραφὴν Respub. Sept. Insularum.

Τὸ κείμενον τῆς ἐγκυκλίου ἔχει ἐν μεταφράσει ὡς ἀκολούθως¹:

Ἡμεῖς Ἀντώνιος Θωμᾶς κόμης Λευκοκόιλος², ἐν ὀνόματι τῆς ἐξοχωτάτης Δημοκρατίας τῶν Ἑπτὰ Ἡνωμένων Νήσων ἑκτακτος ἀπεσταλμένος παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ.

Ἡ Δημοκρατία τῶν Ἑπτὰ Ἡνωμένων Νήσων περιλαμβάνει μεταξὺ τῶν πολιτῶν της, οὐχὶ μόνον τοὺς κατοίκους τῆς Κερκύρας, τῆς Κεφαλληνίας, τῆς Ζακύνθου, τῆς Λευκάδος, τῶν Κυθήρων, τῶν Παξῶν καὶ τῆς Ἰθάκης, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν σχετικῶν παραρτημάτων, ὡς τῆς Μερλέρας³, τῆς Σαμοθράκης⁴ καὶ τοῦ Φανῶ⁵, τῶν Ἀντιπάξεων⁶ καὶ τοῦ Μεγανησίον⁷, τοῦ Καλάμου⁸, τοῦ Καστοῦ⁹, τῶν Στροφάδων¹⁰, τῶν Ἀντικυθήρων¹¹ καὶ ἄλλων περιοχῶν, ἀνηκονσάν εἰς μίαν ἢ εἰς ἄλλην τῶν μνημονευθεισῶν νήσων.

Πάντες οἱ ἀνήκοντες εἴτε εἰς τὰς νήσους εἴτε καὶ εἰς τὰ παραρτήματα αὐτῶν, ἐν ἧ περιπτώσει ἐγκατασταθοῦν ἢ διέλθουν διὰ τῆς Ὀθωμανικῆς ἀτοκρατορίας, πρέπει νὰ προστατεύονται καὶ νὰ ἐξασφαλίζονται ὑπὸ τῶν Προξένων, Ὑποπροξένων καὶ Πρακτόρων τῆς μνημονευθείσης Δημοκρατίας, νὰ ἐφοδιάζονται δὲ διὰ καταλλήλων ἀδειῶν παραμονῆς, ὡς ἐν τῷ ὑποδείγματι ἀριθ. 1, ὡς καὶ διὰ διαβατηρίων ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, ὡς ἐν ἀριθ. 2, ἅτινα τῇ παροῇ συνάπτονται.

Ἡ μεταχειρίσις τῶν ὑπηκόων τούτων ἐν τῷ μνημονευθέντι Κράτει, ὡς ἡ Ὑψηλὴ Πύλῃ καθώρισε καὶ ἐδηλοποίησε πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους Πασάδες αὐτῆς καὶ κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τοὺς Διοικητὰς τῶν Σαντζακίων¹²,

1. Ἡ μετάφρασις εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν πιστὴ εἰς τὸ πρωτότυπον.

2. Περὶ τοῦ Ἀντωνίου Θωμᾶ Λευκοκόιλου, βλ. ἀνωτέρω τὰς ὑπὸ τοῦ Τσιτσέλη παρεχομένης πληροφορίας.

3. Μερλέρα, μικρὰ νήσος, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐρείκουσα.

4. Σαμοθράκη (ἢ Μαθράκι ἢ Μαλθάκι), ἡ νοτιωτάτη μικρὰ νήσος ἐν τῇ συστάδι τῶν Ὀθωνῶν.

5. Φανός, ἡ μεγαλύτερα νήσος τῆς συστάδος τῶν Ὀθωνῶν, ἄλλως καὶ Ὀθωνοὶ καλουμένη.

6. Ἀντίπαξοι, μικρὰ νήσος νοτίως τῶν Παξῶν.

7. Μεγανήσι (ἢ Τάφος), ἡ μεγαλύτερα τῶν Λευκαδίων νήσων.

8. Κάλαμος, νησίς κειμένη μεταξὺ τῶν ἀρωτηρίων Καμηλάφκα καὶ Μύτικα τῆς Ἀκαρνανίας.

9. Καστός, νησίς κειμένη νοτίως τοῦ Καλάμου.

10. Στροφάδες (Στροφαδία), ζεύγος βραχυδῶν νησίδων τοῦ Ἰονίου, κειμένων νοτιοδυτικῶς τῆς Ζακύνθου.

11. Ἀντικύθηρα (Τσιριγίττο), νήσος καὶ συστάς νησίδων μεταξὺ τῆς νοτίας ἄκρας τῶν Κυθήρων καὶ τῆς ΒΑ ἑσχατιᾶς τῆς Κρήτης.

12. Τὸ Σαντζάκιον ἀποτελεῖ διοικητικὴν διαίρεσιν τοῦ τουρκικοῦ Κράτους.

Δικαστὰς καὶ λοιποὺς Διοικητὰς ὡς καὶ Ἀξιωματοῦχους τῆς ἐκτενοῦς αὐτοκρατορίας αὐτῆς, πρέπει νὰ εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς ἐκείνην τῆς ὁποίας ἀπολαύουν οἱ ὑπῆκοοι τῆς Δημοκρατίας τῆς Ραγούζης¹ καὶ τῶν λοιπῶν ἐλευθέρων Ἐθνῶν.

Τὰ πρὸς τὸ Βασιλικὸν Τελωνεῖον δικαιώματα δέον νὰ καταβάλλονται κατὰ τὸ αὐτὸ ποσοστὸν καὶ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν, καθ' ἣν καταβάλλονται ὑπὸ τῶν ὑπηκόων τῆς Ραγούζης. Καίτοι οὐδόλως φαίνεται πιθανόν, ὅτι ἡ κατηγορηματικὴ αὕτη ἐπιθυμία τῆς Ὑψηλῆς Πύλης δύναται νὰ συναντήσῃ δυσχερείας εἰς οἰανδήποτε περιοχὴν, ἐν τούτοις, ἐν ἣ περιπτώσει τοιοῦτόν τι ἤθελε συμβῆ, δέον νὰ καταβληθῇ ἡ ἐπὶ πλέον διαφορά, νὰ εἰδοποιηθῇ δὲ ἀμέσως ὁ Ἀπεσταλμένος, ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ προστατεύῃ τὰ συμφέροντα τῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, διὰ τὴν σχετικὴν ἐπανάρθωσιν.

Ἵνα ἀποφευχθῇ νὰ ἀπονέμεται ἡ ὑπηκοότης εἰς ἄτομα μὴ πραγματικῶς δικαιούμενα καὶ ἵνα μὴ προστατεύωνται ὡς ἀνήκοντες δῆθεν εἰς τὴν Δημοκρατίαν ὑπῆκοοι τῆς Α. Μ. τοῦ Ὁθωμανοῦ Αὐτοκράτορος ἢ ἐτέρον Ἐθνους, εἶναι καθήκον ἐνὸς ἐκάστου νὰ ἐρευνήσῃ τίς ζητεῖ νὰ ἀποκτήσῃ ἄδειαν, ὡς καὶ νὰ ἀποδείξῃ οὗτος δι' ἀξιοπιστῶν μαρτύρων κατὰ πρῶτον πῶθεν κατὰγεται καὶ τίς εἶναι, ἵνα οὕτως ὑπάρξῃ ἀσφάλεια ὅτι ἡ ὑπηκοότης παρέχεται μόνον εἰς ἰθαγενεῖς· δέον ἐπίσης νὰ ἐρευνηθῇ ποῖον ἐπάγγελμα, τέχνη ἢ ἄλλη νόμιμος ἀπασχόλησις τοῦ παρέχει τὰ μέσα συντηρήσεως, ἵνα ἀποκλείωνται ἐκείνης οἱ ἀργόσχολοι καὶ οἱ τυχοδιῶκται, οἵτινες συνηθίζουν νὰ προκαλοῦν ταραχὰς μὲ ὀλιβεράς συνεπειάς.

Ἐκαστος Πρόξενος ὀφείλει νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ Διοικητοῦ τῆς πόλεως, ἐν ἣ πρόκειται νὰ ἀσκήσῃ τὸ λειτουργημὰ του, νὰ προσαγάγῃ τὸ Βεράτιον² καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν φιλίαν καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ, ἐν συνεχείᾳ δέ, ἀφοῦ ἐξασφαλίσῃ τὴν συγκατάθεσιν, ν' ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα.

Ἀναλόγως τῆς σημασίας τοῦ Προξενείου καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ, ἥτις θὰ καθορίζεται εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ὁδηγίας δι' ἕνα ἕκαστον, οὗτος δύναται ἐντὸς τῆς περιφερείας του νὰ διορίσῃ Ὑποπροξένους καὶ Πράκτορας τῆς Ἐπικρατείας, ἐννοεῖται πάντοτε ἐκ χρηστῶν καὶ ἱκανῶν προσώπων, προτιμωμένων ὅπωςδήποτε τῶν ὁμοεθνῶν, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν, πάντας δὲ προσωρινούς, δεδομένου ὅτι ἐν τῷ παρόντι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶναι προσωρινοί.

1. Ραγούσα ἢ Ραγούζα (Ragusa) εἶναι ἡ γνωστὴ πόλις ἐν Δαλματίᾳ τῆς Νοτιοσλαβίας, ἀπὸ τοῦ 1918 ὀνομαζομένη Ντούμπροβνικ. Κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἤκμασαν ἐν αὐτῇ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον, ἀπέκτησε δὲ ἰσχυρὸν ἐμπορικὸν στόλον. Σημαντικὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀκμὴ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα, ὥστε νὰ ἐπονομασθῇ « Ἀθῆναι τῆς Νοτίου Σλαβονίας ». Κατὰ τὴν περίοδον τῶν ναπολεοντείων πολέμων διετήρησε τὴν οὐδετερότητά της καὶ ἐπέτυχε πολλὰ προνόμια, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1805 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γάλλων, βραδύτερον δὲ ὑπέστη ποικίλας στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς περιπετείας.

2. Δηλαδὴ τὸ ἐγγραφοῦν διορισμοῦ.

Οἰαδήποτε πολιτικὴ πληροφορία δυναμένη νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν Δημοκρατίαν, τυχὸν εἰσβολὴ κοινῶν εἰς τὰς θαλάσσας, τὰ ἀτυχήματα, ἅτινα δύνανται νὰ συμβοῦν εἰς πλοῖα φέροντα τὸ σῆμα αὐτῆς ἢ εἰς ναυτιλλομένους ὁμοεθνεῖς φέροντας ἕτερον σῆμα, τυχὸν ἐξάπλωσις λοιμωδῶν νόσων — τὰς ὁποίας εἴθε νὰ ἀπομακρύνῃ ὁ Θεὸς ἀπὸ πάντα τόπον —, ἀκόμη δὲ τὰ σημασίας τινὸς ἀτυχήματα, τὰ ὁποῖα ἤθελον συμβῆ εἰς ὁμοεθνεῖς, δέον νὰ κοινοποιῶνται εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαμένοντα Ἀπεσταλμένον, ἐφ' ὅσον δὲ ἤθελον εἶναι μεγάλης σπουδαιότητος νὰ κοινοποιῶνται ἀμέσως καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν, τοῦ σχετικοῦ ἐγγράφου ἀπευθινομένου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Πρίγκιπα καὶ Πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῶν Ἑπτὰ Νήσων εἰς τὴν Κέρκυραν.

Εἰς ἅπαντα τὰ δημόσια ἔγγραφα δέον νὰ χρησιμοποιῆται ἡ σφραγὶς τῆς Δημοκρατίας, ἥτις εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν σημαίαν.

Ἀφ' ἧς ἀρχίσῃ ἡ ναυσιπλοΐα, πάντα τὰ εἰς τὰ Προξενεῖα ὀφειλόμενα δικαιώματα θὰ εἰσπράττονται ὑπὸ τοῦ Προξένου κατὰ τὰς διατάξεις τῆς Ραγούζης· δέον νὰ τηρῆται ἀκριβὲς βιβλίον μὲ τὸ ὄνομα καὶ οἰκογένειαν τοῦ πλοιάρχου, τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, τὴν ἡμερομηνίαν τῆς εἰσπράξεως καὶ τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὴν αἰτίαν τῆς πληρωμῆς, ἥτοι ἂν δι' ἀγκυροβολίαν ἢ ἐμπορεύματα ἢ ἄλλην τινά, τριμηνιαίως δὲ νὰ ἀποστέλλεται ἀντίγραφον τοῦ βιβλίου τούτου εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀπεσταλμένον καὶ τὴν ἐξοχωτάτην Γερουσίαν.

Θὰ θεωρῆται ἄξιος τιμῆς ἔναντι τοῦ Ἔθνους, ὅστις ὑποδείξῃ τίνα προϊόντα δύνανται νὰ ἐξευρεθοῦν εἰς τοὺς τόπους καὶ λιμένας τοῦ ἰδίου Προξενείου, μάλιστα ὅσον ἀφορᾷ εἰς εἶδη διατροφῆς ἢ πρώτων ὑλῶν πρὸς ἐμπορίαν, μετ' ἀναγραφῆς τῶν σχετικῶν τιμῶν. Εἶναι ἐπίσης ὀφείμιον νὰ παρέχωνται πληροφορίες περὶ τῶν εὐκολιῶν, τὰς ὁποίας θὰ ἔχουν τὰ ἡμέτερα πλοῖα πρὸς ναύλωσιν, περὶ τῶν χρονικῶν περιόδων, καθ' ἃς πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς τὰ κέντρα καὶ τοὺς λιμένας ἐκείνους, ὡς καὶ περὶ τῶν προϊόντων, τὰ ὁποῖα θὰ φορτώνουν, καὶ τῶν τόπων, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ τὰ μεταφέρουν, καί, τέλος, περὶ παντός ἄλλου θέματος, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ εἶναι χρήσιμον διὰ τὴν ναυσιπλοΐαν καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἐπειδὴ ἡμεῖς αἰτοῦμεν — εἶναι δὲ σὺνθετος καὶ ἐφαρμοζεται μεταξὺ τῶν φίλων Δυνάμεων — εἰς τὰ διαβατήρια καὶ ἀδείας ταξιδίων διὰ πάντας τοὺς ἡμετέρους, ὅπως οἱ ἐξοχώτατοι Ὑπουργοί, Διοικηταὶ καὶ κ.κ. Πρόξενοι καὶ Ὑποπρόξενοι τῶν ξένων Κρατῶν μὴ ἐπιτρέπουν νὰ ἀσκήτῃ οἰαδήποτε ὀχλήσις εἰς αὐτούς, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ παρέχουν πρὸς αὐτοὺς συνδρομήν, τοιοῦτοτρόπως εἰδοποιοῦνται καὶ πάντες οἱ ἡμέτεροι Πρόξενοι, Ὑποπρόξενοι καὶ Πρόκτορες νὰ ἐφαρμόζον τὸ αὐτὸ πρὸς τοὺς ξένους, ἰδίᾳ ὅπου τυχὸν δὲν ὑφίστανται Πρόξενοι αὐτῶν. Δὲν εἶναι ἐν τούτοις περιττὸν νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι δὲν ἀρμόζει εἰς ἡμᾶς νὰ παρέχωμεν ἄστυον, νὰ φιλοξενοῦμεν ἢ νὰ προστατεύωμεν οἰονομήσαντες ἐγκληματίας καὶ καταζητούμενους ὑπὸ τῆς Δικαιο-

σύνης. Ἡ παραγγελία αὕτη πρέπει νὰ τηρῇται αὐστηρῶς, διότι τυχὸν παρά-
βασις θὰ βαρύνῃ ἀποκλειστικῶς τὸν παραβάτην, ἡ δὲ Δημοκρατία οὐδὲν ἄλλο
διαφέρειν θέλει ἐπιδειξέει εἰμὴ μόνον πρὸς τιμωρίαν αὐτοῦ.

Οὐδεμία μονιμότης δύναται νὰ δοθῇ πρὸς τὸ παρὸν ὑπὸ τῆς Δημοκρα-
τίας πρὸς οἰονδήποτε. Ἡ προσωρινὴ ἀνάληψις ἀξιωματοῦ ἀποτελεῖ προτί-
μῃσιν, οὐχὶ ὅμως ἀποφασιστικὴν ὑπόσχεσιν, τοῦτο δὲ πρέπει νὰ καταστῇ
γνωστὸν εἰς πάντας, ἵνα ἀποφευχθῇ οἰαδήποτε ἀπαράδεκτος ἀπαίτησις εἴτε
χρηματικὴ εἴτε δεσμεύσεως.

Καίτοι ἀποκλείεται διὰ πάντα ἀσκοῦντα ἀξίωμα εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε
κατ' ἀνάθεσιν εἴτε καὶ διὰ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν ἢ ὑπόθεσις παρανόμου
ἐξαναγκασμοῦ πέρα τῶν νομίμων δικαιωμάτων καὶ καταπιέσεως ἐναντι ὁμο-
γενῶν, ἐν τοῦτοις καθίσταται γνωστὸν ὅτι, ἐν ᾗ περιπτώσει τοιαῦται πράξεις
ἤθελον καταγγελθῇ καὶ ἀποδειχθῇ, θὰ τιμωρηθοῦν αὐστηρότατα.

Ἀπαγορεύεται πᾶσα καὶ οἰονδήποτε χαρακτῆρος ἑκτακτος δαπάνη, ὅφ'
οἰονδήποτε τίτλον, εἰς βάρος τοῦ δημοσίου, καὶ ὅφ' οἰανδήποτε φύσιν, οὐδέ-
ποτε δὲ θέλει καταστῇ ἀπαιτητή, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν τοιαύτη
δαπάνη ἤθελε θεσπισθῇ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξουχιάτης Γερουσίας.

Πέραν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου 1800 Ν.Η.¹

Ὑπογραφή ἐν τῷ πρωτοτύπῳ : Ἀντώνιος Θωμᾶς Λευκόκοιλος, Ἀπε-
σταλμένος.

Πιστὸν ἀντίγραφον κατατεθειμένον ἐν τῷ Γενικῷ τούτῳ Προξενεῖῳ
τῆς Σμύρνης.

Λεονάρδος Μερκάτης², Γενικὸς Προξένος³.

1. Ἐννοεῖται Νέα Ἡμερομηνία (δηλ. κατὰ τὸ νέον ἡμερολόγιον).

2. Ὁ Λεάνδρος Μερκάτης ἀνῆκεν εἰς τὴν γνωστὴν μεγάλην οἰκογένειαν, ἣτις,
ἔλκουσα τὴν καταγωγὴν ἐκ San Miniato τῆς Φλωρεντίας, μετηνάστευσεν εἰς Ζάκυν-
θον τῷ 1536, βραδύτερον δὲ ἐνεγράφη εἰς τὴν Χρυσόβιβλον τῆς νήσου. Περὶ τούτου
πληροφορούμεθα τὰ ἐξῆς (Eugène Rizo-Rangabé, Livre d'Or de la
Noblesse Ionienne, vol. III, Zante, Athènes 1927, p. 176) : « 79. Cte Leonardo,
né à Zante, le 17 Septembre 1760, marié à Elena Amira - Vidali, jeune fille
orthodoxe de Smyrne, nièce de l'Archevêque d'Ephèse, qu'il épousa à la
condition que leurs enfants seraient orthodoxes. Il occupa de hautes charges
politiques à Zante et en 1798 il fut envoyé en qualité d'Ambassadeur Extraor-
dinaire à la Sublime Porte. Son titre de Comte fut confirmé par Décret du
Haut Commissaire de l'Empereur de Russie Comte Mocenigo le 1 Juillet 1803.
Il reçut l'investiture du fief de Fterina à Zante et du titre Comtal par Décret
du 19 Décembre 1804 du Comte Antonio Comuto, Prince des Iles Ioniennes ».

3. Τὸ ἐν ἰταλικῇ κείμενον τοῦ πρωτοτύπου ἔχει ὡς ἐξῆς :

Noi Antonio Tomaso Co. Lefcochilo per l'Eccell. ma Repubblica delle
Sette Isole Unite Inviato straordinario presso la Sublime Porta.

Conta la Repubblica delle Sette Isole Unite tra' suoi non solo gli abi-
tanti di Corfù, Cefalonia, Zante, Sta Maura, Cerigo, Paxò e Teachì, ma anco

B'

**Δίπλωμα ἀπονομῆς προνομίων
πρὸς τὸν ἐκ Κεφαλληνίας πλοίαρχον Ἰάκωβον Σισιλιάνον.**

Τὸ δεύτερον ἔγγραφον εἶναι δίπλωμα δι' οὗ παρέχονται προνόμια προστασίας πρὸς τὸν ἰδιοκτῆτην τοῦ πλοίου « Ἁγιος Ἀντώνιος » Ἰάκωβον

quelli delle rispettive adiacenze, come Merlere e Salmistrachi e Fanò, Antipaxo e Meganissi, Calamo, Castus, Strofadi, Cerigotto ed altri luochi o all'una o all'altra di dette isole appartenenti.

Tutti così delle isole, come delle adiacenze, ritrovandosi abitare o transitare nell'Impero Ottomano, devono essere protetti e garantiti da' Consoli, Viceconsoli ed Agenti della detta Repub^a e muniti delle rispettive patenti stazionarie, come l'esemplare N° 1, e di passaporti terrestri e marittimi, come il N° 2, che tutti qui si uniscono.

Il trattamento di essi Nazionali in detto Stato, come la Sublime Porta precettò, ed informò gli eccell. mi suoi Pascià, e conseguentemente Sangiacchi Giudici ed altri suoi Comandanti ed Uffiziali del vasto suo Impero, dev'essere pari a quello che hanno li sudditi della Repubblica di Ragusa e delle altre Nazioni Franche.

Li diritti di Regia dogana devono essere pagati sulle misure e modi che li pagano li sudditi di Ragusa. Non è da supporre che questa espressa volontà della Sublime Porta possa trovare ostacolo in verun luogo; pure al caso ciò accadesse, si faccia praticare il deposito del di più, e si avverta prontamente il Ministro che ha l'onore di servire la Repub^a in Costantinopoli, per il conveniente riparo.

Non convenendo però accordare Nazionalità a chi effettivamente non l'avesse, e molto meno cuoprire col manto di appartenente alla Repub^a niuno de' Sudditi di S. M. l'Imperatore Ottomano o di altra Nazione, così sarà del dovere di ogni uno l'esaminare chi ricercasse di aver la patente, e che provi prima con testimonj degni di fede d'onde è, e chi è, per essere certi, che ai soli Nazionali la si presta, e si dovrà pure indagare qual professione, arte o altra legittima industria gli dia la sussistenza, per negarla agli oziosi e vagabondi che generar sogliono perturbazioni apportatrici di triste conseguenza.

Ogni Console dovrà prodursi a quel Comandante della città in cui avrà esso da esercitare il carico, presentare il Firmano di Berato, cercare la di lui amicizia e compatimento, indi ottenuto l'assenso, assumere l'impiego.

A misura del Consolato ed estensione di esso, che sarà nelle commissioni particolari di cadauno dichiarita, potrà egli nelle sue adiacenze nominare Vice-Consoli ed Agenti per la Nazione, s'intenderà sempre de' probi e capaci, preferendo sempre li Nazionali, lorchè ve ne fossero, tutti però provvisionali, giacchè provvisionali per ora sono anch'essi.

Ogni politica nozione che aver potesse rapporto con la Repub^a; l'accesso de' corsari ne' mari; gli accidenti che accader potessero ai bastimenti col

Σισιλιάνων ἐκ μέρους τοῦ Ἀποστολικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Ἀγίας Ἐδρας εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐπαρχίας καὶ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων Φραγκισκανοῦ μοναχοῦ ἐκ Monte Asula. Ἡ ἔκδοσις τοιούτων διπλωμάτων ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, παρεχόντων ποικίλα προνόμια, ἦτο συνήθης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπετέλει δὲ πολύτιμον ἐφόδιον διὰ τοὺς ἐκτελοῦντας μεταφορικὸν ἐμπόριον, διότι ἐξησφάλιζε τὴν συνδρομὴν καὶ τὴν εὐμένειαν τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων.

Ὁ Ἰάκωβος Σισιλιᾶνος, ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ ἐγγράφου, καταγόμενος ἐκ

paviglione di essa ed ai Nazionali con altro paviglione naviganti; lo stato di morbo pestilenziale, che Dio Sig^{re} allontanì da ogni luoco, e per sino gl'incidenti di qualunque rilevanza che accadessero ad individui nazionali, devono essere partecipati al Ministro commorante in Costantinopoli e, qualor questi siano di grave importanza, farlo tosto anche verso il Senato, dirigendo la lettera all'Eccellentissimo Principe e Preside del Senato delle Sette Isole Unite in Corfù.

Si valeranno del sigillo della Repub^a in tutte le publ^e carte, che è uguale alla bandiera.

Lorchè comincerà la navigazione, tutti li diritti appartenenti al Consolato saranno dal Console esatti sulle norme di Ragusa, e sia tenuto un esatto Registro col nome, famiglia del capitano, quello del bastimento, giorno dell'esazione e quantità del denaro, motivo del pagamento, cioè se per ancoraggio o merci o altro, e trimestralm^{te} sia spedita copia di questo Registro al Ministro in Costantinopoli ed all'Eccell.^{mo} Senato.

Il suggerire quali prodotti potrebbero essere contemplati nelli luochi e scale del rispettivo Consolato e massime in genere di vittuarie o di materie grezze per un commercio, con l'indicazione de' prezzi, sarà un farsi merito con la Nazione; sarà pur bene il dar nozioni delle facilità che avessero i bastimenti nostri di noleggiato ed i tempi che capitar dovrebbero in quelle scale o porto; i generi che caricarebbero e le località dove avrebbero a trasportarli, e tutto quel di più che potesse utilizzare la navigazione, ed il commercio.

Siccome noi preghiamo, ed è solito praticarsi tra le Potenze amiche, nei nostri passaporti e patenti da viaggio per li nostri tutti, gli Eccell.^{mi} Ministri, Comandanti, SSⁱ Consoli e Vice-Consoli delle Potenze estere di non permettere che sia loro inferita molestia alcuna, ma anzi sia loro prestato soccorso, così restano avvertiti tutti li Consoli, Vice-Consoli ed Agenti nostri di fare lo stesso verso li stranieri, e particolarmente ove non vi fossero loro Consoli. È però non inutile di ricordare che a noi non appartiene l'asilare, ricevere o proteggere delinquenti di qualunque sorta ed inquisiti della Giustizia. Ciò sia esattam^{te} osservato, mentre la trasgressione sarà a tutto peso di chi ciò azzardasse, nè la Repubblica prenderà altra parte se non per castigarlo.

Niun assegnamento per ora è per darsi dalla Repub^a ad alcuno. L'accettazione provvisoriale del carico sarà una scorta alla concorrenza dell'attualità, e non una decisa promessa, e sia ciò noto ad ogni uno, per evitare ogni inattendibile pretesa, o pecuniaria o obbligatoria.

Tuttocchè non sia da immaginare in alcuno degli esercenti carico, o in

τῆς νήσου Κεφαλληνίας, ἥτο ἰδιοκτῆτης καὶ ἐν ταύτῃ πλοίαρχος τοῦ πλοίου «Ἅγιος Ἀντώνιος», δι' οὗ ἤσκει μεταφορικὸν ἐμπόριον ἐν τῇ Μεσογείῳ, ἴσως δὲ καὶ εἰς πλὴν μεμακρυσμένας θαλάσσας. Ἵνα ἐξασφαλίσῃ, λοιπόν, τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν ἡθικὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Μεσογείῳ ἐγκατεστημένων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῆς Ἁγίας Ἐδρας, φαίνεται ὅτι πολλάκις εἶχε προθυμοποιηθῆ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὰ καθολικὰ μοναχικὰ τάγματα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δὴ καὶ ἐκτελὼν διὰ λογαριασμὸν τούτων θαλασσίας μεταφορὰς ἄνευ ἀντιμισθίας τινός.

Ὁ ἐκδώσας τὸ δίπλωμα ἦτο ὁ ἐκ τοῦ Monte Asula τῆς Sabina Φραγκισκανὸς μοναχὸς Θωμᾶς, ἀνήκων εἰς τὸν κλάδον τῶν Ἐλασσόνων³. Ὡς μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἴδιος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου, εἶχε κατὰ καιροὺς καταλάβει ὑψηλὰ ἀξιώματα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱεραρχίᾳ, κατεῖχε δὲ ἤδη τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν Ἁγίων Τόπων ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην ἦτο καὶ ὁ ἀνώτερος ἐκκλησιαστικὸς ἐκπρόσωπος τῆς Ἁγίας Ἐδρας ἐν Ἀνατολῇ.

principalità o nelle veci o ne' loro Ministri, la possibilità d'indebite estorsioni, oltre i legali diritti, o vessazioni a' Nazionali, pure si avverte, che, reclamatione e provate che siano, saranno severamente punite.

Resta vietata ogni e qualunque spesa straordinaria, sotto qualunque titolo a pubblico peso, di qualunque natura ella sia, che non potrà giammai essere pretesa o abbonata, toltone il caso che decretata fosse dall'autorità dell'Eccell.mo Senato.

Pera di Costantinopoli, li 20 Decembre 1800, S.V.

Sottoscritto in originale: Antonio Tomaso Lefcochilo Inviato.

Conforme all'originale esistente in questo Consolato Generale di Smirne: Leonardo Mercati, Console G¹⁰.

Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὑπάρχουν ὀρθογραφικά τινα σφάλματα, τὰ ὅποια διωρθώσαμεν σιωπηρῶς, ὡς Ceffalonia, addiacenze, Stroffadi, proletti maritimi, preceò, sudditti, ostaccolo, professione, legitima, assumere, preferendo, provissionale, comincierà, commercio, asillare, innatendibile. Σφάλματά τινα παρατηροῦνται καὶ εἰς τὴν στίξιν.

1. Ὁ μνημονεύμενος ἐν τῷ διπλώματι Ἰάκωβος Σισιλιάνος, ἰδιοκτῆτης καὶ πλοίαρχος τοῦ πλοίου «Ἅγιος Ἀντώνιος», κατήγετο ἐξ οἰκογενείας ἐκ τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Οὗτος ἐνυμφεύθη τὴν Οὐρανίαν Παύλου. Πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς του, ὡς καὶ ἐγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὴν δρᾶσίν του, θέλομεν δημοσιεύσει προσεχῶς ἐκ τοῦ Ἀρχείου Παναγιώτου Κρητικοῦ.

2. Monte Asula ἢ Montàsola, τόπος καταγωγῆς τοῦ μοναχοῦ Θωμᾶ, εἶναι μικρὸν κέντρον ἐν τῇ Sabina, νοτίως τῆς πόλεως Terni.

3. Τὸ Τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσίζης τὸ 1209, διηρέθη τὸ 1517 εἰς δύο κλάδους τῶν Frati minori Osservanti καὶ τῶν Frati minori Conventuali, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ 1528 προσετέθη καὶ τρίτος κλάδος τῶν Frati minori Cappuccini. Ἐκ τοῦ πρώτου κλάδου περὶ τὸ 1529 ἀπεσπάσθη ἕτερος κλάδος τῶν Frati minori della più stretta osservanza ἢ Riformati, ὅστις ὁμως βραδύτερον κατηργήθη. Εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον κλάδον ἀνήκει καὶ ὁ μοναχὸς Θωμᾶς. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τριῶν κλάδων καλοῦνται Ministri.

Είναι γνωστόν, ὅτι ἡ φύλαξις τοῦ Παναγίου Τάφου εἶχεν ἀνατεθῆ ὑπὸ τῆς Ἀγίας Ἐδρας, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως, εἰς τὸ Τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν¹, ὁπερ ἀκόμη καὶ σήμερον διατηρεῖ τὸ προνόμιον τοῦτο². Ὁ προϊστάμενος τῆς ὑψηλῆς ταύτης ἀποστολῆς Φραγκισκανὸς μοναχὸς ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ Φύλακος (Custode) καὶ διωρίζετο ἀνὰ τριετίαν, μὲ δυνατότητα ἀνανεώσεως.

Καθ' ἃ προκύπτει ἐκ τῶν σχετικῶν ἀρχείων τοῦ Τάγματος, ὁ μοναχὸς Θωμᾶς διωρίσθη Φύλαξ τῶν Ἀγίων Τόπων τὸ 1825, τὸ δὲ 1827 τῷ ἐγένετο ἀνανέωσις τῆς αὐτῆς ἀποστολῆς καὶ διὰ δευτέραν τριετίαν. Γράφει ἐπὶ τοῦ θέματος ὁ Domenichelli³: «Il di... Marzo 1825 fu spedito la patente di Guardiano e Custode di Terra Santa in persona del M. R. Tommaso da Montasola Lett. Teol. della Riformata Provincia Seraphica e già Penitenziere in San Giovanni Laterano: arrivò in Gerusalemme nel Luglio 1825. A di 22 Agosto 1827 a petizione della Corte di... il Reverendissimo Ministro Generale⁴ Capistrano con nuova Patente lo confermò nell'Ufficio per altro triennio e dalla Sacra Congregazione di Propaganda furono confermate tutte le facoltà apostoliche *ad quadriennium*» (Regest. Ordinis)⁵.

Τὰ αὐτὰ περίπου ἀναφέρει καὶ ὁ G. Golubovich: «Fr. Tommaso da Montasola — Custode — 211. Figlio della Oss. Rif. Provincia Seraphica, eletto dal Generale Da Capistrano nel 1825. Approda all'isola di Cipro nel primo di Luglio 1825 (Registro vol. 40 pag. 88). Entra nella S. Città il 16 di Luglio, e prende possesso ai 25 del detto mese ed anno (1825). Nell'Agosto del 1827 è confermato per un altro triennio. Nel Luglio del 1830 era già di ritorno in Italia»⁶.

1. Ἡ βιβλιογραφία ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ προνόμιον τοῦ Τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν, ὅπως ἀναλάβῃ τὴν Φύλαξιν τῶν Ἀγίων Τόπων, ὡς καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν αὐτοῦ εἶναι πλουσιωτάτη. Ἀναφέροντες τὴν βασικὴν μελέτην P. Teofilo Domenichelli, I Frati Minori e la Terra Santa, Livorno 1890.

2. Γράφει ὁ Teofilo Domenichelli (I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 11): «Lo stabilimento dei Francescani in Palestina per indubbe e numerose testimonianze risale ai primi tempi dell'Ordine», ἀναβιβάζει δὲ τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ ἔτος 1219.

3. Teofilo Domenichelli, I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 303, σημ. 1.

4. Ministro Generale, δηλαδὴ ὁ Γενικὸς Προϊστάμενος τοῦ Τάγματος,

5. Τὸν Θωμᾶν ἀναφέρει ἐπίσης ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Φυλάκων ὁ Domenichelli καὶ ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ μνημονευθέντος ἔργου του «I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 391: «20° anno 1825, Fr. Thomas a Montesola» καὶ «21° anno 1828, Idem Fr. Thomas confirm.». Βλ. καὶ Fr. Francisci Quarresmii, Historiae Terrae Sanctae elucidatio, Venetiis 1882, tom. II, p. 808.

6. Serie cronologica dei reverendissimi Superiori di Terra Santa, ossia

Ὁ Φραγκισκανὸς μοναχὸς Θωμᾶς ἐκ Monte Asula διεκρίνετο καὶ διὰ τὴν εὐρείαν αὐτοῦ μόρφωσιν καὶ διὰ τὰς διοικητικὰς του ἱκανότητας, φαίνεται δὲ ὅτι ἀνέπτυξεν ἀξιόλογον δρᾶσιν εἰς τὴν νέαν θέσιν του.

Ὁ διορισμὸς ὅμως αὐτοῦ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων — θέσιν καὶ ἀπὸ θρησκευτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ διοικητικῆς ἀπόψεως λίαν ἐπίζηλον — συνδέεται μὲ σοβαρὰς ἀντιθέσεις, αἵτινες ἀνεφύησαν μεταξὺ τῶν διαφόρων κλάδων τοῦ Τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν. Ὁ Θωμᾶς, ὡς καὶ ὁ μνημονευθεὶς Γενικὸς Προϊστάμενος Da Capistrano, ἀνῆκον εἰς τὸν κλάδον τῶν Riformati, οἵτινες ὑπεστήριζον ὅτι μόνον εἰς αὐτούς, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Φραγκισκανοὺς τῶν ἄλλων κλάδων, ἀνήκειν ἀποκλειστικῶς τὸ προνόμιον νὰ καταλαμβάνουν τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων¹.

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Θωμᾶ τοῦ ἐκ Monte Asula προεκάλεσε κριτικὰς, ὅτε δὲ οὗτος καὶ ὁ Γενικὸς Προϊστάμενος Da Capistrano ὑπέπεσαν εἰς βαρύντατα παραπτώματα² καὶ ἐτιμωρήθησαν ὁ μὲν πρῶτος ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν

dei provinciali custodi e presidenti della medesima già Commissari apostolici dell'Oriente e sino al 1847 in officio di Gran Maestri del S. Militare ordine del SS. Sepolcro κλπ. Nuova Serie compilata dal P. Girolamo Golubovich, Gerusalemme 1898, pag. 110.

1. Τεοφίλο Domenichelli, I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἄν., βλ. τὸ κεφάλαιον ε΄

2. Ὁ Θωμᾶς κατεδικάσθη, διότι, ἐπιστρέφων εἰς τὴν Ἰταλίαν, μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἀποστολῆς του εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους, κατηγορήθη διὰ λαθρεμπόριον, ἐπειδὴ ἀπέκρυπεν ἀπὸ τὸ Τελωνεῖον δύο πολύτιμα περισκιὰ περιώμια. Διὰ τὸ παράδοξον τῆς ὑποθέσεως ἀναφέρομεν ὅσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου γράφει ὁ Τ. Domenichelli (I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἄν., σελ. 304, σημ. 1): «Ecco come racconta il fatto un Riformato in una memoria, di cui si valse il Procuratore dei Riformati nel 1862: "Un caso di nessuna entità e molto esagerato oscurò la fama di costui (δηλ. τοῦ Θωμᾶ); il caso fu il seguente. Nel ritornare in Italia portava seco due scialli di Persia forse, chi sa? regalati. Giunto in Livorno ebbe la debolezza di celarli alla dogana; scoperto di questa misera frode, e perchè v'era la pena di morte per simili oggetti di Oriente a cagione della quarantena per la peste, egli cadde sotto la pena fulminata in generale! mancò di un pelo, che non gli fosse troncata la testa". Ciò è esagerato: la condanna fu in contumacia, e la pena, oltre le spese di processo, riducevasi ad un anno di ritiro alla Verna. È in mia mano la copia autentica della sentenza. Soggiungo la lettera, con la quale il Valiani, Commissario di Terra Santa in Livorno, informava il Generale del fatto: "Rev^{mo} Padre. La presente altro non ha per oggetto che rimettere a sua Paternità Reverendissima il processo di condanna del Reverendissimo Padre Guardiano Tommaso da Montasola; e quello che fa dispiacere si è che per tre volte è stato affisso il suo nome a questo Palazzo Pretorio, come pure adesso per la quarta volta, che veramente fa disonore all'abito religioso... La roba per cui fu fatto frode, unitamente ai bauli, esistono in quest'Ospizio in Livorno. 28 luglio 1830. Fr. Buonaventura Valiani"».

δικαστηρίων, ὁ δ' ἕτερος ὑπὸ τῶν πολιτικῶν¹, οἱ ἀνήκοντες εἰς τοὺς λοιποὺς κλάδους τοῦ Τάγματος εὗρον τὴν εὐκαιρίαν νὰ καταργήσουν τὸ ὑπὸ τῶν Riformati προβαλλόμενον ὡς εἰδικὸν προνόμιον αὐτῶν. Ἐκτοτε εἰς τὴν θέσιν τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων διορίζονται μαναχοὶ Φραγκισκανοὶ καὶ τῶν ἄλλων κλάδων².

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ διπλώματος ὁ Φραγκισκανὸς Θωμᾶς εὗρίσκετο εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς S. Caterina, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου³.

Τὸ δίπλωμα ἔχει γραφῇ ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον πλευρᾶς μεγάλου φύλλου, διαστάσεων 46×37, εἰς γλῶσσαν λατινικὴν, κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν ἀρχῇ ὁ Θωμᾶς ἀναφέρει τοὺς τίτλους του καὶ ἐν συνεχείᾳ, δίκην προλόγου, παρατηρεῖ ὅτι τὸ Μοναχικὸν Τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν, ἔχον ὡς πρῶτον διακριτικὸν γνώρισμα καὶ σκοπὸν τὴν πενίαν, στερεῖται ὑλικῶν μέσων ἵνα ἀνταμείβῃ δι' ἐπικαίρων κοσμικῶν ἀμοιβῶν τὰς ἐκάστοτε παρεχομένας παρὰ τρίτων ὑπηρεσίας. Εἰς ἀντιστάθμισμα ὅμως — συνεχίζει —, ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Φύλακος τῶν Ἀγίων Τόπων καὶ ἀνωτέρου ἐκκλησιαστικοῦ ἐκπροσώπου τῆς Ἀγίας Ἐδρας, οὗτος ἔχει λάβει παρ' αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων τῆς Δύσεως τὴν ἐξουσίαν, ὅπως παρέχῃ ἡθικὰς διακρίσεις καὶ ποικίλα προνόμια πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Τῆς ἐξουσιοδοτήσεως ταύτης ποιούμενος χρῆσιν καὶ ἐκτιμῶν τὸ ἥθος καὶ τὴν ἀκεραϊό-

1. Γράφει ὁ T. Domenichelli (I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 393-304): «...ma la giustizia di Dio coglieva i due Riformati, che rispettivamente reggevano l'Ordine e la Custodia; l'uno dal seggio di Generale (δηλ. ὁ Da Capistrano) tradotto dal Pontefice nelle carceri del Santo Ufficio, l'altro (δηλ. ὁ Θωμᾶς) condannato per frode in Livorno».

2. Γράφει ὁ T. Domenichelli (I Frati Minori e la Terra Santa, ἐνθ' ἀν., σελ. 306): «Il Padre da Montalosa condannato per frode ed il Padre da Capistrano dal Generalato finito nelle carceri del Santo Ufficio, segnano una data assai importante nella storia delle pretese dei Riformati alla Custodia di Terra Santa. Da quel tempo in poi essi cessano di pretendere l'esclusiva possessione, e cominciano, da prima timidamente, e poi sempre più alla scoperta, a pretendere soltanto diritti di comunanza».

3. Ὑπὸ τὴν διοικητικὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Φύλακος καὶ Ἀπεσταλμένου ἐν τοῖς Ἀγίοις Τόποις ὑπῆγοντο διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἰδρύματα, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Μοναστήριον τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης τῆς Ἀλεξανδρείας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ ὁποίου εἶχε μεταβῇ εἰς Αἴγυπτον ὁ Θωμᾶς. Βλ. Serie Cronologica dei reverendissimi Superiori di Terra Santa, κλπ. Nuova Serie compilata dal P. Girolamo Golubovich, ἐνθ' ἀν., ἰδίᾳ ἐν κεφάλ. Sunto storico dei conventi cogli ospizi, santuari ed istituti di beneficenza dipendenti dalla Custodia e Missione di Terra Santa, σελ. 237: «VIII. Conventi in Egitto. Alessandria (Città). — 36° Convento di S. Caterina V. e M.».

τητα τοῦ πλοιάρχου Σισιλιάνου, ὡς καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ παρασχεθείσας κατὰ καιροῦς εὐεργεσίας πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς κληρικοὺς, μάλιστα δὲ τὰς γενομένας πολλάκις δωρεὰν μεταφορὰς, ἀπεφάσισεν ὅπως παράσχη δείγματα τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης. Πρὸς τοῦτο, ἀποδεχόμενος ἐκφρασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σισιλιάνου ἐπιθυμίαν, ἐπιτρέπει ὅπως οὗτος ἀναρτήσῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου του τὸ λάβαρον τῶν Ἀγίων Τόπων, συγκείμενον ἐκ πέντε ἐρυθρῶν σταυρῶν ἐπὶ λευκοῦ πεδίου, ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ σύμβολον ὁλοκλήρου τῆς διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Θεανθρώπου ἀγιασθείσης Ἐπικρατείας τῆς Ἀνατολῆς. Ἐπὶ πλέον, δυνάμει τοῦ αὐτοῦ προνομίου, παρακαλεῖ πάντας τοὺς ἐκπροσώπους τῆς κοσμητικῆς ἐξουσίας, ἀξιωματούχους πάσης βαθμίδος καὶ τίτλου, ἀπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μέχρι τοῦ κατωτέρου, ὅπως δέχωνται ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ αὐτῶν τὸν φέροντα τὸ δίπλωμα μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τοὺς δὲ δημοσίους ἀξιωματούχους, ἥτοι προξενικὰς ἀντιπροσωπείας καὶ στρατιωτικὰς ἀρχάς, ὅπως, οὐχὶ μόνον μὴ προβάλλουν δυσχερείας ἢ παρενοχλοῦν τὸν προστατευόμενον, ἀλλ' ἀντιθέτως παρέχωσι πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του. Εἰς πιστοποίησιν τῶν ἀνωτέρω ἐκδίδεται τὸ ἐν λόγῳ δίπλωμα ὑπὸ ἡμερομηνίαν τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1829, φέρον τὴν σχετικὴν σφραγίδα καὶ τὰς ὑπογραφὰς αὐτοῦ τούτου τοῦ Θωμᾶ, ὡς καὶ τοῦ γραμματέως, ὀνόματι Michael Angelus ab Amastia Terre.

Τὸ δίπλωμα ἐν τῇ ὀπισθίᾳ ὀψει φέρει δύο προξενικὰς θεωρήσεις: Ἡ πρώτη, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 28ης Φεβρουαρίου 1829 — ἥτοι τῆς ἐπομένης τῆς ἐκδόσεως —, εἶναι τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου Ἰσπανοῦ Προξένου, ἡ δὲ δευτέρα, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 14ης Φεβρουαρίου 1835, τοῦ ἐν Stanchio Ἰσπανοῦ Ὑποπροξένου, παρέχοντος τὴν ἄδειαν μεταφορὰς φορτίου σύκων εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Τὸ κείμενον τοῦ διπλώματος ἔχει ἐν ἐλευθέρῳ μεταφράσει ὡς ἑξῆς:

Μοναχὸς Θωμᾶς ἐκ Monte Asula

Ἱεροκλήρῳ τοῦ Τάγματος τῶν Ἑλασσόνων τῆς Ἀστυρῆς Εὐλαβείας¹ τῆς Σεραφικῆς ἐπαρχίας² τοῦ Ἁγίου Πατρὸς ἡμῶν Φραγκίσκου, Λέκτωρ τῆς Ἁγίας Θεολογίας, πρῶν Ἑξομολογητῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Λατερανοῦ τοῦ Ἁγιωτάτου Κυρίου Πάπα³, Ἀποστολικὸς ἐπίτροπος τῶν

1. Ὡς ἐλέχθη, ὁ μοναχὸς Θωμᾶς ἦτο Φραγκισκανός, ἀνήκων εἰς τὸν κλάδον τῶν Frati minori Osservanti καὶ διὰ καὶ τῆς κατηγορίας τῶν Frati minori della più stretta osservanza ἢ Ritormati (Frates ordinis minorum strictioris observantiae).

2. Σεραφικὴ ἐπαρχία τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν εἶναι ἡ Umbria, ἐξ ἧς κατάγεται ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος τῆς Ἀσίζης καὶ εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται ὅτι ὑπῆγετο διοικητικῶς καὶ ὁ μοναχὸς Θωμᾶς.

3. Πρόκειται περὶ τῆς μεγάλης βασιλικῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λατερανοῦ τῆς Ρώμης, ἥτις ἐπὶ μακρὰ ἔτη ὑπῆρξεν ἡ ἔδρα τοῦ Πάπα.

Ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν¹, Φύλαξ τοῦ Ἀγίου Ὁρους Σιών² καὶ τοῦ Παναγιωτάτου Τάφου τοῦ Κ.Η.Ι.Χ.³ καὶ ταπεινὸς ἐν Κυρίῳ δοῦλος,

τῷ ἀγαπητῷ ἡμῖν ἐν Χριστῷ Κυρίῳ Ἰακώβῳ Σισιλιανῷ ἐκ Κεφαλληνίας, πλοίαρχῳ τοῦ πλοίου « Ἅγιος Ἀντώνιος »,

Σωτηρίαν ἐν Κυρίῳ αἰωνίαν.

Τὸ μέγεθος ἐκεῖνο τῆς ἐσχάτης πενίας, τὸ ὁποῖον τὸ Σεραφικὸν τῶν Ἐλασσόνων Τάγμα αὐστηρότατα ἐπαγγέλλεται, τοσοῦτῳ πτωχὸν καθιστᾷ αὐτὸ εἰς ὄλικα μέσα, καίτοι εἰς ἀρετὰς ὑπέροχον, ὥστε εἰς ἐνδειξιν τῆς ἐδγνωμοσύνης αὐτοῦ ἀδυνατεῖ νὰ ἀνταποδώσῃ προσκαίρους ὄλικὰς ἀμοιβὰς εἰς πρόσκαιρον ἐνεργεσίαν.

Διὸ οἱ ἀνώτατοι Καθολικοὶ ἡγεμόνες καὶ ἰδίᾳ ἡ Ἁγία Ρωμαϊκὴ Ἔδρα, ἡ ἐν πᾶσι συνεχῶς προνοοῦσα, τὰς τοιαύτας προσηκόντως ἀπονεμητέας πολλὰς χάριτας πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἐνεργέτας, εἰς τοὺς Προϊσταμένους τῆς Ἁγίας Γῆς ἐκχωροῦν ἀρμοδίως ἐκ τῆς πληρότητος τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐξουσίας.

Ὅθεν ἡμεῖς, οἵτινες θελήματι τοῦ Ὑπερτάτου Θεοῦ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἐπαρχίας τῆς Ἁγίας ταύτης Ἐδρας προϊστάμεθα οὐχὶ μόνον τῶν Ἀποστολῶν ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, καὶ οἷτινες, οὐχὶ ἀπλῶς εἰδικά τινα προνόμια, ἀλλὰ καὶ χάριτας ἐδόθη ἐξουσία νὰ ἀπονέμωμεν πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους ἐνεργέτας, πληροφορηθέντες ἐπαρκῶς περὶ τῆς ἀκεραιότητος τῆς Καθολικῆς σου πίστεως, περὶ τῆς χρηστότητος τῶν ἡθῶν σου καὶ περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἀδελφοὺς εὐμενείας σου, ἰδιαίτερος δὲ περὶ τῶν δωρεὰν διενεργουμένων ἐκάστοτε μεταφορῶν αὐτῶν εἰς διάφορα ἀνὰ τὴν οἰκουμένην μέρη, συναινοῦντες δ' ἐκ βάθους καρδίας πρὸς τὰς παρακλήσεις σου, δυνάμει τῆς τοιαύτης ἐκχωρηθείσης ἡμῖν ἀποστολικῆς ἐξουσίας, συνεπεῖα τούτων, εἰς σέ, ὅστις τοῦ δοκίμου πλοίου σου κυβερνήτης τυγχάνεις, παρέχομεν κατὰ τὴν εὐχὴν τὸ προνόμιον, ὅπως ἡ σημαία τῶν Ἀγίων Τόπων, φέρουσα πέντε ἐρυθρὸς σταυροὺς ἐπὶ λευκοῦ πεδίου⁴, βασιλικὸν ἔμβλημα

1. Ὁ Φύλαξ τῆς Ἁγίας Γῆς, ὡς ἀνώτατος λειτουργὸς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἦτο καὶ Ἀποστολικὸς ἐπίτροπος τοῦ Πάπα. Τὴν ιδιότητα ταύτην διετήρησε μέχρι τοῦ ἔτους 1848, ὅποτε ἰδρύθη τὸ Καθολικὸν Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων, ὃπερ ἀνέλαβε πλέον τὴν ἐπίσημον ἐκπροσώπησιν τῆς Ἁγίας Ἐδρας.

2. Κατ' ἀρχὰς αἱ θέσεις τοῦ Φύλακος τοῦ Ὁρους Σιών καὶ τοῦ Φύλακος τῆς Ἁγίας Γῆς ἦσαν κχωριζόμεναι καὶ αὐτοτελεῖς, βραδύτερον ὁμοῦς ἠνώθησαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Φύλακος τῆς Ἁγίας Γῆς.

3. Ὁ τίτλος εἶναι Custos Terrae Sanctae.

4. Ἡ καθολικὴ σημαία τῶν Ἱεροσολύμων σύγκειται ἐκ πεδίου λευκοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν πέντε ἐρυθροὶ σταυροὶ ὡς ἐξῆς διατεταγμένοι : εἰς τὸ κέντρον τοῦ πεδίου ὑπάρχει μέγας σταυρὸς, εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ὁποίου σχηματίζονται οἱ ὑπόλοιποι μικρότεροι σταυροὶ (Croce di Gerusalemme).

ἀπάσης τῆς διὰ τοῦ θείου αἵματος τοῦ ἡμετέρου Ἀνακαινιστοῦ¹ ἐξαγιασθείσης Ἐπικρατείας, ἐπὶ τοῦ μνημονευθέντος πλοίου ἀναρτᾶται καὶ κνυματίζει, ὁλοφύχως δὲ εὐχόμεθα πάντοτε ἀνέμους οὐρίους, ἤρεμον καὶ γαλήριον πλοῖον, ποτηρὸν λιμένα, τοῦ Χριστοῦ ὁδηγοῦντος.

Πρὸς τοῦτοις, ἵνα τὸ τοιοῦτον δωρεὰν παραχωρηθὲν προνόμιον δύναται πλήρως νὰ ἀποβαλεῖ ὡφέλιμον, πανταχοῦ δὲ τῆς γῆς νὰ γίνεσαι δεκτὸς μετὰ τῆς δεούσης τιμῆς, τὰ μέγιστα παρακαλοῦμεν καὶ ἱκετεύομεν, ὁμοῦ καὶ κατ' ἰδίαν, πάντα τὰ πρόσωπα, τὰ τιμηθέντα δι' οἰουδὴποτε ἀξιώματος ἢ βαθμοῦ, εἴτε αὐτοκρατορικῆς ἢ βασιλικῆς μεγαλειότητος εἴτε ὑψηλότητος εἴτε ἐξοχότητος εἴτε παντὸς ἄλλου ἀριστοκρατικοῦ τίτλου, νὰ συνδράμουν ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἀξιώματός των, ἐφ' ὅσον ὑπάρξῃ ἀνάγκη.

Σύμπαντας προσέτι τοὺς ἀρχηγούς τοῦ στόλου, τοὺς προξένους, τοὺς ὑποπροξένους, ὡς καὶ πάντας τοὺς προϋσταμένους τῶν λιμένων, τῶν φρουρῶν καὶ τῶν πολιτειῶν ὁμοίως ἐν Κυρίῳ ἐπικαλούμεθα, ἵνα μὴ τι κακὸν ἢ βλάβην τινὰ εἰς σέ ἢ εἰς τοὺς συντρόφους σου ἢ εἰς τὰ ἀγαθὰ παρ' οἰουδὴποτε ἀνεχθοῦν νὰ ἐπενεχθῇ ἀδίκως. Καὶ δὴ καὶ πρὸς σέ καὶ τοὺς συντρόφους σου νὰ εἶναι πάντοτε στοργικοί, μετὰ τῆς δεούσης δὲ εὐμενείας νὰ ἀναλάβουν νὰ προφυλάξουν καὶ νὰ τιμοῦν τὸν φέροντα τὰ διακριτικὰ ταῦτα τῆς ἡμετέρας Σωτηρίας².

Εἰς βεβαίωσιν τῆς τοιαύτης χάριτος, τοῦτο τὸ ἡμέτερον τῆς παραχωρήσεως δίπλωμα, ὑπογεγραμμένον διὰ τῆς ἰδίας ἡμῶν χειρὸς καὶ κεκρωμένον διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ ἀνωτέρου ἀξιώματος ἡμῶν, ἐδώσαμεν ἐντολὴν ὅπως σοὶ ἐπιδοθῇ.

Ἐρρωσο, τέλος, ἐν εἰρήνῃ Χριστοῦ καὶ ἔσο πάντοτε πιστὸν τῇ Ἀγίᾳ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ τέκνον, τοὺς δὲ ἡμετέρους ἀδελφούς μετ' εὐμενοῦς ἀγάπης νὰ περιβάλλῃς.

Ἐπεδόθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκ τοῦ ἡμετέρου Κοινοβίου τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης κατὰ τὴν 27ην Φεβρουαρίου 1829.

Μοναχὸς Θωμᾶς ἐκ Monte Asula τῆς Σαβίνης
Φύλαξ τῆς Ἀγίας Γῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Αἰδεσιμωτάτου ἐν Χριστῷ Πατρὸς
Μοναχὸς Michael Angelus ἐξ Amastia
τῆς Ἀγίας Γῆς Γραμματεὺς³

1. Δηλ. τοῦ θυσιασθέντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

2. Δηλ. τὸν φέροντα τὴν σημαίαν τῆς Ἀγίας Γῆς.

3. Πρόκειται περὶ τοῦ ὑπογραμματέως τοῦ μοναχοῦ Θωμᾶ, ὅστις, ἐντολῇ αὐτοῦ, συνέταξε καὶ ἐξέδωκε τὸ δίπλωμα.

Εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ διπλώματος ὑπάρχουν αἱ δύο κατωτέρω προξενικαὶ κυρώσεις :

Ἐθεωρήθη ἐν τῷ Γενικῷ τούτῳ Προξενίῳ τῆς Ἰσπανίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου, ἐνθα λαμβάνει τὰ ἔγγραφα (δηλωτικὰ) ὁ πλοίαρχος Ἰάκωβος Σισιλιάνος, ὑποχρεούμενος νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὰ Προξενεῖα, Ὑποπροξενεῖα καὶ Πρακτορεῖα τῆς Ἰσπανίας τῶν λιμένων εἰς τοὺς ὁποίους θὰ προσεγγίσῃ.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου τὴν 28ην Φεβρουαρίου 1829¹
Jayme Creus y Vilar.

Ἐθεωρήθη ἐν τῷ Βασιλικῷ τούτῳ Ὑποπροξενίῳ τῆς Ἰσπανίας ἐν *Stanchiò* καὶ παρατηρήμασιν αὐτοῦ, ἐγκρινομένου τοῦ ταξιδίου εἰς τὴν *Konstantinoupolin* μετὰ φορτίου σύκων.

Stanchiò 14 Σεπτεμβρίου 1835

Ὁ διευθύνων τὸ Ὑποπροξενεῖον τῆς Ἰσπανίας καὶ Ἰπότης²
Dals D'Avenat.

1. Ἡ θεώρησις τοῦ Ἰσπανοῦ Προξένου ἐγένετο ἀμέσως τὴν ἐπομένην τῆς ἐκδόσεως τοῦ διπλώματος, φαίνεται δὲ ὅτι ὁ πλοίαρχος Ἰάκωβος Σισιλιάνος εἶχε ζητήσει τοῦτο ἀκριβῶς ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Ἰσπανικοῦ Προξενείου, προκειμένου νὰ ταξιδεύῃ εἰς Ἰσπανικὰς περιοχάς.

2. Τὸ ἐν λατινικῇ κείμενον τοῦ πρωτοτύπου ἔχει ὡς ἀκολουθῶς :

Fr. Thomas a Monte Asula

Ordinis Minorum Strictioris Observantiae S. P. N. Francisci Provinciae Seraphicae Concionator, Sacrae Theologiae Lector, SS. mi D. ni Papae in Lateranensi Archi-Basilica jam Poenitentiarius, in Orientis partibus Commissarius Ap. cus, Sacri Montis Sion et SS. mi Sepulcri D. N. J. Christi Guardianus, humilisque in Domino Servus.

Dilecto nobis in Christo D. no Jacobo Siciliano a Cephalene Duci Navis S. Antonio,

Salutem in Domino senpitemam

Celsitudo illa paupertatis altissimae, quam Seraphicus Minorum Ordo strictius profitetur, adeo pauperem efficit rebus, etsi virtutibus sublimem, ut in suae gratitudinis indicium temporales beneficentias, temporali nequeat beneficio compensare. Supremi quapropter Catholici Principes, et praesertim Sancta Romana Sedes, in omnibus continuo provida, favores ideo permultos erga Benefactores nostros, opportune ministrandos, Superioribus Terrae Sanctae respective, de plenitudine suae potestatis, indulsit. Nos igitur, qui Supremi dispositione Numinis, in Orientis partibus ejusdem Sanctae Sedis, nedum a Missionibus, sed etiam a Commissionibus sumus, quique subinde gratias, nec non privilegia quaedam particularia Benefactoribus Orthodoxis tribuendi jure donamur, de tuae Catholicae Fidei integritate, morum probitate, et singulari erga Fratres nostros benignitate et signanter ipsorum in diversas Mundi plagas gratuita transvectione, satis jam certiores effecti, precibus tuis

Τὸ δίπλωμα φέρει ἀνηρτημένην τὴν ἐπίσημον σφραγίδα τοῦ Φύλακος τῆς Ἀγίας Γῆς, ἣτις σύγκειται, ὡς καὶ ἡ σημαία, ἐκ λευκοῦ πεδίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν οἱ πέντε σταυροὶ καὶ κυκλοτερῶς ἡ ἐπιγραφή: « Custos Terrae Sanctae ».

ex animo inclinati, auctoritate Apostolica eatenus Nobis concessa, harum serie Tibi, qui tuae probatae Navis Rector existis, Terrae Sanctae Vexillum quinque rubeis crucibus albo in campo lineatum totius quippe Regionis hujus divino Reparatoris nostri cruore regale signum sacratae in praedicta Navi erigendum, explicandumque ad vota concedimus; cui ventos ubique secundos, tranquillum cursum, Portum optabilem, auspice Christo, exoptamus desiderio. Quomagus vero hujusmodi privilegium, tibi gratis indultum cumulate suffragari valeat, et ubique terrarum debito excipiaris honore, omnes et singulas cujuslibet gradus, et conditionis personas, sive Caesarea, sive Regia Majestate sublimes, aut Celsitudinis etiam vel Excellentiae seu alio quocumque Nobilitatis titulo insignitas, pro sui dignatione auxilii, quatenus necessum fore contigerit, maximopere quaesumus, et obsecramus. Universos insuper Maritimarum Classium Praefectos, Consules, Pro-Consules, nec non uniuscujusque Portus, Praesidii, ac Civitatis Praepositos similiter in Domino cohortamur, ne mali, aut detrimenti quidpiam Tibi tuisque Sociis, aut rebus a quopiam quoquo modo injuste afferri, aut irrogari permittant. Quin imo Tibi tuisque Sociis, qua par est pietate, per omnia faveant Teque velut Insignia salutis nostrae gestantem tueri semper, et honorare dignentur. In cujusmodi gratiae confirmationem, hoc nostrum concessionis Diploma, manu propria subscriptum, et majori Officii nostri Sigillo munitum, expediri mandavimus. Vale tandem in pace Christi, et Sanctae Romanae Ecclesiae subditus esto fidelis, Fratresque nostros benigno amore proseguare.

Datum Alexandriae ex nostro Hospitio S. Catharinae hac die 27 Februarii 1829.

F. Thomas a Monte Asula in Sabinis

Terrae Sanctae Custos

De mandato R^{mi} in Christo P^{ris}

Fr. Michael Angelus ab Amastius

Terre Sante Pro-Secretarius

Visto en este Consulado G.ral (= General) de España en Alejand^a (= Alejandria) de Egipto donde toma los despachos el Capⁿ (= Capitan) Giacomo Siciliano obligandose a presentarse en los Consulados, Viceconsulados y Agencias de España de los puertos en q^e (= que) abordaré.

Alejandria de Egipto a 28 de Feb^o (= Febrero) 1829

Jayme Creus y Vilar.

Visto in questo Regio Vice-Consolato delle Spagne in Stanchiò e sue dipendenze, buono per Costantinopoli con carico di fichi.

Stanchiò, li 14 Settembre 1835

Il Reggente del Vice-Consolato

di Spagna e Cavalière

Dal^o D'Avenat.

Γ'

Συμφωνητικὸν ναυλώσεως πλοίου.

Τὸ τρίτον ἔγγραφον εἶναι συμφωνητικὴ πρᾶξις μεταξὺ τοῦ Τούρκου πληρεξουσίου Ἀντιπροσώπου Α. Ε. Χατζῆ Βελῆ Ἀγὰ ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀφ' ἐτέρου τοῦ Ἑλλήνου πλοιάρχου Ἑμμανουὴλ Λαδικοῦ, ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένου Ρώσου ὑπάρχου ἐμπορίου Ζαχαρίου Ζαχάροφ καὶ ἀφορῶσα εἰς τὴν ναύλωσιν τοῦ πλοίου «Θεολόγος», μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὴν ἐκ Βόλου μεταφορὰν ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου πλοιάρχου πλήρους φορτίου δημητριακῶν, καὶ δὴ καὶ σίτου καὶ κριθῆς, πρὸς ἀνεφοδιασμὸν τῆς τουρκικῆς πρωτευούσης Κωνσταντινουπόλεως, συμφώνως πρὸς τὰς ἐντολὰς τῶν προϋσταμένων ἀρχῶν. Ἐν τῷ συμφωνητικῷ καθορίζονται ἐπακριβῶς αἱ διατυπώσεις παραλαβῆς τοῦ φορτίου, αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου καὶ ἡ ἀμοιβὴ αὐτοῦ διὰ τε τὴν παραμονὴν τοῦ πλοίου ἐν Βόλφ, ὡς καὶ τὴν μεταφορὰν τοῦ φορτίου, ὃ ὑπολογισμὸς τῶν ἐξόδων φορτώσεως καὶ ἐκφορτώσεως, τέλος δὲ ὁ καταλογισμὸς τῆς ἀποζημιώσεως ἔνεκα τυχόν δυστυχημάτων ὀφειλομένων εἰς ἀνωτέραν βίαν ἢ ὑπαιτιότητα τῶν συμβαλλομένων μερῶν.

Τὸ συμφωνητικόν, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3 Σεπτεμβρίου 1834 (ν. ἡ.), σύγκειται ἐκ δύο φύλλων διαστάσεων 48×34 καὶ καταλαμβάνει μόνον τὰς δύο ἐσωτερικὰς καὶ ἀντικειμένας σελίδας (2 καὶ 3), ἐνῶ αἱ ἄλλαι δύο (1 καὶ 4) παραμένουν λευκαί. Ἐχει συνταχθῆ εἰς δύο γλώσσας, τὴν ἰταλικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν, καὶ φέρει εἰς μὲν τὸ ἀριστερὸν μέρος, κάτωθεν τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου, τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἀναλαμβάνοντος τὴν μεταφορὰν πλοιάρχου Ἑμμανουὴλ Λαδικοῦ καὶ τοῦ συνιστῶντος αὐτὸν «ρεκομανδατάρου» Ζαχαρίου Ζαχάροφ, εἰς δὲ τὸ δεξιόν, κάτωθεν τοῦ τουρκικοῦ κειμένου, τὴν σφραγίδα τοῦ Τούρκου ἀντιπροσώπου. Πρὸς μεγαλυτέραν ἀσφάλειαν τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Λαδικοῦ καὶ Ζαχάροφ ἐπικυροῖ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Διευθυντὴς τῆς αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς ἐμπορικῆς Γραμματείας P. Pisani (προφανῶς ἰταλικῆς καταγωγῆς), παρὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὁποίου ἔχει τεθῆ καὶ στρογγύλη σφραγίς, φέρουσα ἐν τῷ κέντρῳ δικέφαλον αἰτὸν καὶ ἐν τῷ κύκλῳ τὸν ἀκριβὴ τίτλον εἰς ρωσικὴν γλῶσσαν τῆς Γραμματείας.

Τὸ ἰταλικὸν κείμενον ἔχει γραφῇ εἰς τὴν συνήθη γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς, δὲν στερεῖται δὲ ὀρθογραφικῶν τινῶν σφαλμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων κυριώτερα τὰ ἑξῆς: *approvigionare*, *equipaggiato*, *provisto*, *intrapprendere*, *stelie trentt uno*, *medemi* (= *medesimi*), *conssimili*, *legallizati*, *uspetabile*¹.

1. Ἀναφέρονται τὰ κυριώτερα μόνον σφάλματα, τινὰ τῶν ὁποίων ὀφείλονται

Εἰς τὸ συμφωνητικὸν μνημονεύονται τρία συμβαλλόμενα πρόσωπα, τὰ ἐξῆς: ὁ Τοῦρκος Χατζῆ Βελή Ἀγᾶς, ὁ ἐκ Πάτμου ἐμποροπλοίαρχος Ἑμμανουὴλ Λαδικὸς καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγκατεστημένος, φέρων δὲ ρωσικὴν ὑπηκοότητα, Ζαχαρίας Ζαχάροφ.

Ἐξ αὐτῶν ὁ Χατζῆ Βελή Ἀγᾶς ἦτο ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, ἐπιφορτισμένος νὰ προνοῇ διὰ τὸν εἰς τροφίμα ἀνεφοδιασμὸν τῆς τουρκικῆς πρωτεύουσας. Ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην, οὗτος ἐφρόντιζε καὶ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν καταλλήλων μέσων συγκοινωνίας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν σχετικῶν μεταφορῶν.

Ὁ ἐμποροπλοίαρχος Ἑμμανουὴλ Λαδικὸς ἦτο ἰδιοκτῆτης καὶ πλοίαρχος τοῦ πλοίου «Θεολόγος», διὰ τοῦ ὁποίου ἤσκει τὸ διακομιστικὸν ἐμπόριον ἀνὰ τὴν Μεσόγειον, ἀνῆκε δὲ εἰς τὸν οἰκογενειακὸν κλάδον τῆς Κεφαλῆνιας. Ἐκ τῆς νήσου ταύτης ἀναχωρήσας ὁ Παναγιώτης Λαδικὸς, υἱὸς τοῦ Ὁνουφρίου, ὅστις ἐκ τοῦ πιστοποιητικοῦ βαπτίσεως φέρεται γεννηθεὶς περὶ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνος, μετέβη μετὰ μακρὰς περιπετειᾶς εἰς Πάτμον, ἔνθα καὶ ἐγκατεστάθη. Νυμφευθεὶς ἐκεῖ, ἀπέκτησε τὸν Ἑμμανουὴλ καὶ δύο θυγατέρας. Μὲ τὴν σειρὰν τοῦ ὁ Ἑμμανουὴλ ἐνυμφεύθη τὴν Μαρίαν Ξένου (συγγενὴ τοῦ συγγραφέως Στεφάνου Ξένου) καὶ ἀπέκτησε πολλὰ τέκνα, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸν Παναγιώτην, πάππον τοῦ καθηγητοῦ Παναγιώτου Κρητικοῦ, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποίου σφύζεται καὶ τὸ συμφωνητικόν¹.

Τέλος, ὁ Ζαχαρίας Ζαχάροφ εἶναι πιθανῶς ὁ πάππος τοῦ γνωστοῦ σερ Βασιλείου Ζαχάροφ, περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ὁποίου τόσος λόγος ἔγινεν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν περιόδον τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου. Ὡς γνωστόν, ἡ οἰκογένεια ἔφερε κατ' ἀρχὰς τὸ ὄνομα Ζαχαρίου καὶ ἦτο ἐγκατεστημένη εἰς τὴν συνοικίαν τῶν Ταταούλων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὅτε ὁμως μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἤρχισεν ὁ φοβερὸς διωγμὸς κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ἡ οἰκογένεια Ζαχαρίου κατέφυγεν εἰς τὴν Ρωσίαν, ὅπου οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην ἀπέκτησαν πρὸς ἀσφάλειαν ρωσικὴν ὑπηκοότητα, ἀντικατέστησαν δὲ καὶ τὴν κατάληξιν τοῦ ἐπωνύμου -ας διὰ τῆς -οφ, ἀποκληθέντες ἕκτοτε Ζαχάροφ. Βραδύτερον ἡ οἰκογένεια ἐπέστρεψε καὶ πάλιν εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν, ἔνθα καὶ ἐγεννήθη τὴν 6ην Ὀκτωβρίου 1849 ὁ Βασίλειος Ζαχάροφ². Ὁ Ζαχαρίας Ζαχάροφ, ἐπιστρέψας εἰς τὴν τουρκικὴν πρωτεύουσαν, κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ περιουσίαν καὶ σημαντικὴν κοινωνικὴν

¹Ὡς εἰς τὴν διάφορον προφορὰν τῆς ἐνετικῆς διαλέκτου. Ἀταξία ἀπαντᾷ ἐπίσης καὶ εἰς τὴν στίξιν.

1. Εὐρεῖαν μελέτην περὶ τῆς οἰκογενείας Λαδικοῦ ἐτοιμάζει ὁ κ. Π. Κρητικός.

2. Γενικὰς πληροφορίας περὶ τῆς οἰκογενείας βλ. ἐν Ρ. Λέβινσον, Ἡ περιπετειώδης ζωὴ τοῦ μυστηριώδους ἀνθρώπου τῆς Εὐρώπης σερ Μάξιλ Ζαχάροφφ, Ἀθῆναι 1929.

θέσιν, φαίνεται δὲ ὅτι εὐρίσκετο εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ τὴν τουρκικὴν διοίκησιν, ὥστε νὰ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς «ρεκομανδατάριος» εἰς τὸ μνημονευόμενον συμφωνητικόν.

Τὸ κείμενον τοῦ συμφωνητικοῦ ἐν ἑλληνικῇ ἔκ τοῦ ἰταλικοῦ μεταφράσει ἔχει ὡς ἀκολούθως:

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ὁ κ. Χατζῆ Βελῆ Ἀγᾶς, τὸ νῦν Hubat Nasir¹ (πληρεξούσιος ἀντιπρόσωπος), ἐπιθυμῶν, κατ' ἀνωτέραν ἐπιταγὴν², νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὸν ἐφοδιασμόν τῆς Πρωτευούσης³, συνεφώνησε μετὰ τοῦ κ. Ἑμμανουὴλ Λαδικοῦ, πλοίαρχου τοῦ ρωσικοῦ πλοίου⁴ (μπριγκατίνι), καλονυμένον «Θεολόγος», χωρητικότητος ἐννέα χιλιάδων (9.000) περίπου κοιλῶν⁵, συνιστωμένον ὑπὸ τοῦ κ. Ζαχαρίου Ζαχάρωφ, Ρώσου ἐμπόρου, ἐγκατεστημένου ἐν τῷ ἐμπορικῷ τούτῳ κέντρῳ, τὰ ἐπόμενα:

1ον Ὁ ἀναφερόμενος πλοίαρχος κ. Ἑμμ. Λαδικὸς ἐπὶσχεταί ὅτι, διὰ τοῦ μνημονευθέντος πλοίου του, ἡσφαλισμένου κατὰ τοῦ ὕδατος, καλῶς ἐξωπλισμένου καὶ ἐπηνδρωμένου, διαθέτοντος πάντα τὰ εἰς αὐτὸ ἀναγκαῖα, ἀναλαμβάνει τὸ παρὸν ταξίδιον ἐντεῦθεν εἰς Βόλον, ἵνα ἐκεῖ παραλάβῃ παρὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Πασᾶ τοῦ Βόλου πλήρες φορτίον τοῦ μνημονευθέντος πλοίου εἰς καθορισθείσας ποσότητας σίτου καὶ κριθῆς, ἵνα τὰς μεταφέρῃ καὶ παραδώσῃ εἰς τὰς δημοσίας ταύτας ἀποθήκας.

2ον Τὰ ἔξοδα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν φόρτωσιν καὶ τὴν ἐκφόρτωσιν θὰ εἶναι ὅλα εἰς βάρος τοῦ ναυλωτοῦ, τὰ δὲ τοῦ πλοίου εἰς βάρος τοῦ πλοίαρχου, ὅστις ὀφείλει νὰ ἐπιβλέπῃ μετὰ τοῦ προσωπικοῦ του κατὰ τὴν φόρτωσιν καὶ ἐκφόρτωσιν.

3ον Ἡ ναύλωσις συμφωνεῖται καὶ καθορίζεται δι' ἕκαστον κοιλὸν Κωνσταντινουπόλεως εἰς τεσσαράκοντα πέντε (ἀριθ. 45) παράδες⁶, τὰ δὲ δικαιώματα διαμονῆς εἰς τὸν λιμένα φορτώσεως καθορίζονται εἰς τριάκοντα μίαν ἡμέρας, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκεῖ ἀφίξεως τοῦ πλοίου.

1. Hubat Nasir εἶναι τουρκικὸς τίτλος, ἀντιστοιχῶν περίπου πρὸς τὸν τίτλον τοῦ πληρεξουσίου ἀπεσταλμένου.

2. Δηλ. κατὰ διαταγὴν τῆς προϊσταμένης τουρκικῆς κυβερνητικῆς ἀρχῆς.

3. Δηλ. τῆς τουρκικῆς πρωτευούσης Κωνσταντινουπόλεως.

4. Ὅπως πολλὰ ἑλληνικὰ πλοία τῆς ἐποχῆς, οὕτω καὶ ὁ Θεολόγος τοῦ Λαδικοῦ ἐταξίδευε μὲ ρωσικὴν σημαίαν.

5. Τὸ κοιλὸν εἶναι μέτρον χωρητικότητος ἔχον σχῆμα κυλινδρικοῦ κάδου καὶ χρησιμοποιούμενον διὰ τὴν μέτρησιν κυρίως δημητριακῶν προϊόντων ἢ καὶ ποικίλων ὀπωρῶν. Ἡ χωρητικότης αὐτοῦ διαφέρει κατὰ τόπους: εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν ἰσοδυναμεῖ πρὸς 24 ὀκάδας, εἰς τινες ὅμως τουρκικὰς ἐπαρχίας φθάνει τὰς 48 ὀκάδας, ἀλλαχού δέ, ὡς εἰς τὴν Βουλγαρίαν, τὰς 169 ὀκάδας.

6. Παρὰς εἶναι ἡ γνωστὴ ὀνομασία τοῦ τουρκικοῦ νομίσματος (τὸ τεσσαρακοστόν τοῦ γροσίου).

4ον Ἡ Α.Ε. ὁ Hubat Nasir θὰ παραδώσῃ εἰς τὸν πλοίαρχον τέσσαρα μέτρα τοῦ κοιλοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐντὸς δύο σάκκων ἐσφραγισμένων, ἵνα δι' αὐτῶν μετρηθῇ καὶ παραδίδεται τὸ φορτίον εἰς τὸν πλοίαρχον ἐκ μέρους τῆς Α. Ε. τοῦ Πασᾶ τοῦ Βόλου· συντελεσθείσης τῆς φορτώσεως, ὁ πλοίαρχος θὰ παραλάβῃ τὸ δειγματολόγιον, συνιστάμενον εἰς ἓν κοιλὸν σίτον, ἐναποτεθειμένου ἐντὸς σάκκου καὶ ἐσφραγισμένου ἐκ μέρους τῆς Α. Ε., ἵνα χρησιμεύσῃ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ φορτίου ἐνταῦθα.

5ον Ἄν, ὅπερ εἶθε γὰ μὴ ἐπιτρέψῃ ὁ Θεός, συμβῇ δυστύχημά τι εἰς τὸ μνημονευθὲν φορτίον μέχρι τῆς ἐδῶ ἀφίξεώς του, αἱ ζημίαι λογίζονται εἰς βάρος τοῦ ναυλοτοῦ.

6ον Ἐν περιπτώσει ἐκουσίας παραβάσεώς τινος ἐκ μέρους τοῦ πλοίαρχου, ὁ αὐτὸς πλοίαρχος ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ φορτίου.

Εἰς πίστιν τῶν ἀνωτέρω τὸ παρὸν ὑπογράφεται καὶ σφραγίζεται ὑπὸ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς δύο ὁμοίωτυπα, τὰ ὁποῖα θέλουν ἐπικυρωθῇ καὶ ὑπὸ τῆς ἀξιολίμου αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς ἐμπορικῆς Γραμματείας.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 1834 Ν.Η.

Ἑμμανοὴλ Λαδικὸς

Ζαχαρίας Ζαχάρωφ, ρεκομανδατάριος¹

Ἀριθ. 54.

Ἐπικυροῦνται ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς ἐμπορικῆς Γραμματείας αἱ ἀνωτέρω εἰς Ἑλληνικὴν ὑπογραφᾶν τοῦ κ. Ζαχαρία Ζαχάρωφ καὶ τοῦ πλοίαρχου Ἑμμανοὴλ Λαδικοῦ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 23ῃ Ὀκτωβρίου 1834 Π.Η.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἑμπορικῆς Γραμματείας

Σύμβουλος τοῦ Κράτους P. Pisani².

1. Εἰς τὴν ἀπέναντι σελίδα, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ τουρκικὴ διατύπωσις τοῦ αὐτοῦ κειμένου, ὑπογράφει ὁ Τοῦρκος συμβαλλόμενος Βελῆ Ἀγᾶς.

2. Παραθέτομεν τὸ κείμενον καὶ ἐν τῇ ἰταλικῇ πρωτοτύπῃ :

Sua Eccellenza il Sig^r Haggi Veli Agà attuale Hubat Nasir volendo approvvigionare per ordine Superiore la Capitale si è convenuto col Sig^r Capitano Manuelli Ladicò, del Brigantino Russo nominato Teologo, della portata di Chilò Nove mila N° 9000 circa, raccomandato al Sig^r Zaccaria Zaccaroff, Negoziante Russo, in questa Piazza stabilito e ciò quanto segue :

1mo Il Sud^{to} Sig^r Capt^o M. Ladicò promette il d^{to} suo Brig^{to} stagno all'acqua ben corredato ed equipaggiato provvisto di tutto il suo necessario per intraprendere il presente suo viaggio da qui per Volo, per ivi ricevere da S. E il Passà di Volo il pieno carico del Sud^{to} Bastim^{to} in tanti Grani e Orzi, per condurli e consegnarli in questi pubblici Depositi.

2do Le spese appartenenti al carico e discarico saranno tutte a peso del noleggiatore, e quelle del Bastim^{to} a peso del Capt^o il quale dovrà assistere colla sua gente al carico e discarico.

Τὰ μνημονευθέντα ἀνωτέρω τρία ξενόγλωσσα ἔγγραφα παρουσιάζουν σημαντικὸν ἐνδιαφέρον, τὸ μὲν διότι παρέχουν πολυτίμους πληροφορίας ἐπὶ ποικίλων θεμάτων, ἀναγομένων εἰς τὰς πρώτας δεκαετηρίδας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τὸ δὲ διότι πιστοποιοῦν τὴν συνεχῇ δραστηριότητα τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ ὑπὸ λίαν δυσμεεῖς συνθήκας καὶ δὴ καὶ εἰς ἐπαρχίας διατελούσας ἀκόμη ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Θ. ΖΩΡΑΣ

3^{zo} Il nolo si è convenuto e stabilito per ogni Chilò di Cos/poli a Parà quaranta cinque, N° 45, e le stallie al porto caricatore si fissano a giorni trent'uno, dal giorno del colà arrivo del Bastimento.

4to S. E. Hubat Nasir farà dare al Capt° quattro misure de' Chilò di Cos/poli entro due sacchi sigillati per essere colli mede(s)mi misurato e consegnato il carico al Capt° da parte di S. E. il Passà di Volo; compito il carico il Capt° riceverà lo Scandaglio composto d'un Chilò di Grano posto in un sacco e sigillato da parte di S. E. per servire nella consegna del carico qui.

5to Se a Dio non piaccia arrivasse qualche disgrazia al d^{to} carico sino al suo qui arrivo, li rischj s'intendono a peso del noleggiatore.

6^{sto} In caso di trasgressione volontaria da parte del Capt° allora il medesimo Capt° sarà obbligato per l'indennizzazione del carico.

In fede di che il presente viene firmato e sigillato d'ambe le parti in due consimili per essere legalizzati anche da questa Rispettabile Imperiale Russa Commerciale Cancelleria.

Costantinopoli, li 3 9bre 1834, N.D.

Ἐμμανουὴλ Λαδικὸς

Zacharias Zacharoff, ρεκομανδατάριος.

N° 54.

Visto alla Cancelleria Imperiale Commerciale Russa, per la legalizzazione delle qui controfirme in Idioma Greco, del Signor Zaccaria Zaccaroff, e del Cap^{no} Emmanuele Ladico.

Costantinopoli li 23 Ottobre 1834, S.V.

Il Direttore della Cancelleria Commerciale

Consigliere di Stato attuale P. Pisani.